

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt arbete 15 hp

Social Work

Sexuellt våld, maskulinitetsnormens baksida?

En kvalitativ studie om nya sociala rörelsers arbete i förebyggandet av sexuellt våld

Anna Leithe

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för socialt arbete

KURS: SA046G Socialt arbete GR (C), Självständigt arbete, 15hp

ÄMNE: Socialt arbete

HANDLEDARE: Jessica H. Jönsson

TITEL: Sexuellt våld, maskulinitetsnormens baksida? En kvalitativ studie om nya sociala rörelserns förebyggande arbete av sexuellt våld.

Abstract: Syftet med denna studie är att undersöka hur nya sociala rörelser arbetar förebyggande mot sexuellt våld samt vilka sociala faktorer som påverkar maskulinitetsnormen i relation till sexuellt våld. Studien syftar även till att undersöka hur flerdimensionella maktfaktorer såsom kön, klass, etnicitet och sexuell läggning samverkar i relation till sexuellt våld ur ett intersektionellt perspektiv. Totalt utgår studien från fem semistrukturerade intervjuer med informanter som aktivt arbetar med att förebygga destruktiva maskulinitetsnormer och därmed motverka sexuellt våld. Informanterna representerar organisationer som arbetar med varierande metoder och fokuserar sitt förebyggande arbete på olika samhällsnivåer vilket företräder nya sociala rörelserns mångfald och bredd. Empirin tolkas utifrån kritiska teorier såsom Butlers genusteorier och Connells maskulinitetsteorier och betraktas ur ett intersektionellt perspektiv. Resultatet i denna studie visar att destruktiva hegemoniska maskulinitetsnormer ligger till grund för det sexuella våldets omfattning och att det krävs ett genusförändrande samhällsövergripande och långsiktigt preventivt arbete för att förebygga och motverka sexuellt våld där män behöver vara en del av förändringen. Studien visar också att sexuellt våld inte kan särskiljas från övrigt våld utan är en del av normen som premieras inom den hegemoniska maskuliniteten vilket framhåller att våldspreventivt arbete innebär att förändra maskulinitetsnormen. Maktfaktorerna kön, klass och sexualitet har en central påverkan på maskulinitetsnormerna och har därför relevans för sexuellt våld men behöver tolkas ur flera dimensioner för synliggöra hur förtryckande strukturer samverkar.

NYCKELORD: Maskulinitet, sexuellt våld, nya sociala rörelser, kritiskt socialt arbete, radikalt socialt arbete.

FÖRFATTARE: Anna Leithe

DATUM: December 2017

MITTUNIVERSITETET

Avdelningen för Socialt arbete

Examinator: Masoud Kamali, masoud.kamali@miun.se

Handledare: Jessica H Jönsson, JessicaH.Jonsson@miun.se

Författare: Anna Leithe, anle1402@student.miun.se

Utbildningsprogram: Socionomprogrammet, 210 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: HT, 2017

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Relevans för socialt arbete	4
1.3. Problemformulering	4
2. Syfte och frågeställningar	5
2.1 Syfte	5
2.2 Frågeställningar	5
2.3 Avgränsningar	5
3. Metod	6
3.1 Vetenskapsteoretisk positionering	6
3.2 Förförståelse	6
3.3 Val av forskningsdesign	7
3.4 Datainsamling	7
3.5 Urval	8
3.6 Presentation av informanterna	9
3.7 Val av metod för insamling av empiriskt material	10
3.8 Val av metod av dataanalys	12
3.9 Etiska överväganden	12
3.10 Reliabilitet och validitet	13
4. Tidigare forskning	13
4.1 Radikalt socialt arbete	14
4.2 Vilka är våldtäktsmännen?	15
4.3 Forskningens förövare	15
4.4 Den hegemoniska makten är konstant	16
4.5 All maskulinitet spelar roll	16
4.6 Mobiliserad våldtäkt	17
4.7 Män kan förändra maskulinitet	18
5. Teoretiska perspektiv	18
5.1 Kritiska teorier	18
5.2 Genus	19
5.3 Maskulinitet	20
5.4 Intersektionalitet	21
6. Resultat och analys	21
6.1 Social mobilisering	22
6.2 Arbetet	24
6.3 Sociala faktorer och maskulinitet	26
6.4 Det intersektionella perspektivets relevans i relation till sexuellt våld	31
6.5 #metoo	39
7. Diskussion	41
7.1 Sammanfattning av resultat	41
7.2 Metoddiskussion och förslag på framtida forskning	43
7.3 Reflektion	44
Referenser & Bilagor	

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Våldtäkt är ett globalt socialt problem som återfinns inom alla samhällsgrupper, oberoende av klass, etnicitet eller religiös tillhörighet (FN, 2006). Vad flera studier däremot visar är att våldsproblematiken är mer genomgripande i samhällen som brister i kvinnors mänskliga rättigheter. Våldtäkt sammankopplas med mäns våld mot kvinnor och är främst ett uttryck för kontroll, makt och föreställningar om en könad sexualitet (NCK, 2010). Enligt World Health Organization (WHO) är det sexuella våldet en bidragande del av en maktordning som diskriminerar kvinnor. Förr ansågs mäns våld mot kvinnor vara ett problem som tillhörde den privata sfären men de senaste decennierna har denna uppfattning förändrats radikalt. Synen på mäns våld mot kvinnor som en privat angelägenhet hindrade världen från att se de strukturella sambanden vilket sedermera även försvårade ett förebyggande arbete på ett politiskt plan. Idag har mäns våld mot kvinnor erkänts som ett globalt samhällsproblem, ett hot mot folkhälsan som även utgör en kränkning mot de grundläggande mänskliga rättigheterna. I *Deklarationen om avskaffande av våld mot kvinnor* av FN som antogs 1993 framhålls vikten av att bedriva frågan i det offentliga politiska rummet som ett erkännande av problemets omfattning där varje stat uppmanas att arbeta våldsförebyggande och förvalta mäns våld mot kvinnor främst som en rättighetsfråga. Detta möjliggjorde en ny diskurs vilket har bidragit till ett politiskt förändringsarbete i Sverige såväl som andra delar av världen (NCK, u.å., Heimer, Björck & Kunosson, 2014).

Patriarkala strukturer bidrar till att ungefär en tredjedel av världens kvinnor, som tillsammans utgör ungefär en halv miljard, blir utsatta för våld (Heimer, Björck & Kunosson, 2014). Spektrumet av sexuellt våld är brett och gränserna mellan fysiskt, psykiskt och sexuellt våld kan vara diffusa vilket både gör det svårt att identifiera och mäta (NCK, 2010). Enligt svensk lag samlas sexualbrott under femton olika paragrafer i sexualbrottslagens brottsbalk (BrB) Kapitel 6. Sexualbrottslagen innefattar bland annat sexuellt ofredande, sexuellt utnyttjande, sexuell posering, sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, sexuellt tvång, våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, köp av sexuell tjänst och människohandel (SFS 2013:365). Enligt WHO:s definition av sexuellt våld ingår även sexuella trakasserier och sexuell förnedring (NCK, 2014).

Den rapport som Generalsekreteraren för FN (2006) överlämnade till FN:s generalförvaltning vittnar om att mäns våld mot kvinnor är det skändligaste uttrycket för ojämställdhet mellan könen samtidigt som det också upprätthåller mäns överordning till kvinnor. Enligt rapporten är problemet inte ofrånkomligt om engagemang och politiska resurser finns att tillgå. Vidare visar FN-rapporten att våldet bidrar till en ökad utsatthet bland människor i fattigdom och framhåller att mäns våld mot kvinnor är en kärnfråga för Non Governmental Organizations (NGO's) globalt (FN, 2006, NCK, 2010). Frågan om varför våld och förtryck mot kvinnor inte bekämpas härleds enligt WHO till statlig sanktionering och/eller social acceptans inför våldet (NCK, 2010). Samhällets bristande ansvar i särskilt utsatta områden medför att våldtagna kvinnor löper ytterligare risker för annan utsatthet. Kvinnor som blir utsatta för sexuellt våld i samhällen som präglas av ojämställdhet blir dubbelt utsatta genom att bära skammen för vad de utsatts för själva samtidigt som våldsutövande män blir befriade från ansvar (ibid).

Enligt befolkningsundersökningen *Våld och hälsa* som Nationellt Centrum Mot Kvinnofrid utförde år 2014 svarade ungefär en av tio kvinnor samt en av hundra män från 18 år och uppåt att de blivit utsatta för allvarligt sexuellt våld där de inte förmått försvara sig. Cirka hälften av kvinnorna har utsatts för sexuella trakasserier innan de fyllt 18 år. I studien uppgavs förövaren vid grövre sexuella övergrepp vara den nuvarande partnern medan mindre allvarliga övergrepp begås av andra män i omgivningen, bekanta som obekanta (NCK, 2014). De flesta våldtäkter begås i relationer, men endast cirka 10-20 % av våldtäkterna som begås i Sverige polisanmäls vilket tyder på att den faktiska kriminaliteten är avsevärt mycket högre än statistiken visar (NCK, 2010). Mörkertalet om det sexuella våldets omfattning i sin helhet antas vara stort, i synnerhet i ett globalt perspektiv där såväl definitionerna för sexuellt våld som de kontextuella omständigheterna är olika. Enligt FN beräknas dock var femte kvinna någon gång under sin livstid utsättas för våldtäkt eller försök till våldtäkt (NCK, 2014). Av de 20 300 sexualbrott som polisanmäldes i Sverige 2016 rubricerades 6720 som våldtäkt (BrÅ, 2017). I den nationella trygghetsundersökningen understryks problematiken med dessa undersökningar där personer som lever med hot och våld i nära relation riskerar underrepresenteras och antas därigenom lämna utrymme för ett mörkertal på grund av traumatiserande band (NTU, 2016). Enligt senaste rapporten från BrÅ (2017) är 97 % av de som misstänks för sexualbrott och 99 % av personer som är dömda för sexualbrott i Sverige män. WHO uppger män som förövare för ca 90-95 % i krig såväl som i fred (NCK, 2010).

Sammanfattningsvis är det sexuella våldet utbrett världen över; förövarna är främst män och klass, sexualitet och kontext har en stark inverkan på hur kvinnorna drabbas. Grunden som bygger på att upprätthålla patriarkala strukturer är dock densamma och bottnar i sociala konstruktioner. I Sverige och resten av världen har de våldsförebyggande åtgärderna främst fokuserat på skydd och bistånd till kvinnor framför åtgärder av det faktiska våldet. Det civila samhället och delar av vetenskapssamfundet har arbetat för att förstärka lagarna i försök att motverka våld. I Sverige har opinionsbildare och kvinnoorganisationer, med kraftigt motstånd från patriarkala krafter, skapat en förändring som på sikt fått stöttning av myndigheterna. Sexualbrottslagen är den mest reviderade lagstiftningen i svensk lag och även den mest offentligt debatterade lagstiftningen inte minst en fråga som bedrivits flitigt från nya sociala rörelser. De senaste tio åren har diskussioner om införandet av en samtyckeslagstiftning först. Samtyckeslagen innebär en skärpning av lagstiftningen där allt annat än ett ja inte innebär samtycke. Detta som en reaktion på vår nuvarande sexualbrottslagstiftning som kräver våld, hot, tvång eller hjälplöst tillstånd som bevisbörda för frånvarande frivillighet (NCK, 2010). Under december 2017 lämnades ett förslag från regeringen till Lagrådet om en ny samtyckeslag där det tydliga budskapet är frivillighet och att varje människa ovillkorligt har rätt till självbestämmande och sexuell integritet. Lagen eftersträvar en attitydförändring i samhället (Regeringen, 2017).

Det finns ett stort antal metoder för att förebygga det sexuella våldet men det saknas underlag för vilka metoder som egentligen fungerar effektivt. Samtidigt finns det ingenting som uttrycker att våldet har minskat i världen (NCK, 2010). Sverige antog januari 2017 en ny långsiktig strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor samt våld och förtryck i hederns namn. Ett av målen för att förbygga uppkomsten och upprätthållandet av våld är en central punkt i strategin. Eftersom män äger frågan att upphöra med våldet anses det nödvändigt att arbeta aktivt med maskulinitetsskapandet som med dess förväntningar ombesörjer att våldet normaliseras och reproduceras (Socialdepartementet, 2016).

De senaste åren har uppmärksamheten riktats mot maskulinitetsnormer som förtrycker, förstör och sedan skyddas av samma norm. Av samma män, män som ingen tycks kännas vid. Flera nationella och ideella insatser har gjorts för att förändra destruktiva maskulinitetsnormer och behandlingar för män som använder våld i nära relationer finns över hela landet. Män som inte är dömda. Förtryck, våld och sexism har diskuterats alltmer flitigt och synliggjorts på sociala medier där informationen är lättillgänglig, snabb och närmast oundviklig. Under oktober 2017

blev en erkänd producent i Hollywood anklagad för våldtäkt och sexuella övergrepp av flertalet skådespelerskor. Övergreppen var något som under lång tid tystats ned av filmindustrin. En av dessa skådespelerskor uppmanade kvinnor som blivit utsatta för sexuella ofredanden att svara under hashtaggen *#metoo* för att uppmärksamma omfattningen av förtrycket. Sedan dess har samtliga medier svämmats över av en lavin av vittnesmål under *#metoo* som fått internationell spridning. I Sverige har uppropet fått stort genomslag, manifestationer har ägt rum runtom i landet, skolbarn och kvinnor i alla branscher har höjt rösten och berättat om trakasserier, sexuella ofredanden och sexuellt våld. Skilvet efter *metoo-rörelsen* är vad vi nu står i och har gjort det svårt att fortsätta prata om "andra män". Med det menas att problemet med sexuellt våld ofta förskjuts till att handla om andra män som nu står i relation till det massiva vittnesmål som *metoo* inneburit då den synliggjort en strukturell problematik. Nya sociala och kritiska rörelser som arbetar förebyggande mot sexuellt våld glöder men vad sker nu?

1.2 Relevans för socialt arbete

Enligt FN (2006) är sexuellt våld det yttersta uttrycket för ojämställdhet mellan kvinnor och män och även det som upprätthåller en patriarkal överordning. Sexuellt våld är ett globalt socialt problem oberoende av klass, etnicitet eller trosuppfattning och är en central fråga för NGO's över hela världen (NCK, 2010). Anledningen bakom att våld och förtryck inte motarbetas uppger WHO bero på statlig sanktionering och/eller socialt acceptans där kvinnor i länder som brister i mänskliga rättigheter är ytterst utsatta (ibid). Socialt arbete ska verka mot strukturellt förtryck, utsatthet och för jämställdhet (Ifsw, 2012). I ett samhälle som sanktionerar sexuellt våld är det relevant att studera ideella och kritiska rörelser som en utvecklande faktor av det sociala arbetets praktik.

1.3 Problemformulering

Sexuellt våld är ett globalt strukturellt folkhälsoproblem som strider mot mänskliga rättigheter och bygger på mäns överordning mot kvinnor. Mäns våld mot kvinnor förekommer i alla kontexter oberoende av klass, etnicitet, sexualitet eller religiös tillhörighet men är ett mera övergripande problem i de samhällen som brister mot mänskliga rättigheter. Problemet med mäns våld mot kvinnor är en viktig politisk fråga i Sverige idag. Kvinnorörelsen har fört frågan om mäns våld mot kvinnor vidare från tidigare fokusområde som hade för avsikt att skydda och frigöra kvinnan till stor del av ideella och kritiska krafter med motstånd från patriarkala krafter

och genom social mobilisering. Samtidigt härleds våldet till patriarkala strukturer. I Sverige har vi idag *metoo-rörelsen* bakom oss och förslaget om en samtyckeslagstiftning som med största sannolikhet kommer att träda i kraft och kanske är vi framme vid en tid när mäns våld mot kvinnor anses vara en mansfråga. Forskning och statistik beskriver kulturer som utgörs av en strukturell problematik snarare än en individuell. Studien riktar sig därför till organisationer som arbetar för att motverka dessa strukturer med ett samhällsövergripande fokus. Nya sociala rörelser har fört kampen vidare och studien har därför fokuserat på den målgruppen och det förebyggande arbetet mot sexuellt våld. Detta utifrån en tro att kritiska sociala rörelser är viktiga för det sociala arbetets utveckling.

2. Syfte och frågeställningar

2.1 Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur nya och kritiska sociala rörelser i Sverige arbetar förebyggande mot sexuellt våld då jag har en tro att de är viktiga för det sociala arbetets utveckling. Vidare studeras vilka faktorer informanterna anser påverkar maskulinitetsnormerna i relation till sexuellt våld samt vilken relevans ett intersektionellt perspektiv utgör i förståelsen av sexuellt våld.

2.2 Frågeställningar

- Hur arbetar nya sociala rörelser för att motverka sexuellt våld?
- Vilka sociala faktorer anser informanterna påverkar maskulinitetsnormer i förhållande till sexuellt våld?
- Vilken relevans anser informanterna att kön, klass, etnicitet och sexualitet har för sexuellt våld?

2.3 Avgränsningar

I denna studie består intervjupersonerna av personer som arbetar såväl ideellt som avlönat och där arbetet sker på olika samhällsnivåer. Det finns otaliga rörelser som aktivt förebygger sexuellt våld men studien har avgränsningen att den riktas mot rörelser som arbetar med att förebygga destruktiva maskulinitetsnormer samt har ett inkluderande grepp. Det vill säga

arbetar övergripande på olika samhällsnivåer och med respekt för kön, klass, etnicitet, sexualitet, funktionalitet och religiös tillhörighet.

3. Metod

I detta avsnitt kommer studiens vetenskapsteoretiska positionering presenteras samt en motivering av de metodologiska utgångspunkterna. Därefter följer valet av forskningsdesign och insamling av empiri. Vidare redogörs urvalsförfarandet och vald analysmetod för ämnad studie motiveras. I det slutliga avsnittet framförs etiska överväganden som utförts i samband med studien.

3.1 Vetenskapsteoretisk positionering

Studien utgår från en hermeneutisk ansats. Inom hermeneutiken tolkas en social verklighet som bas i framställningen av kunskap (Widerberg, 2002). Hermeneutikens eftersträvan är att tolka den sociala kontexten baserat på subjektiva upplevelser och erfarenheter (Bryman, 2011). Kärnan för det hermeneutiska perspektivet är en tolkning av meningen där fokuset är inriktat på den mening forskaren efterfrågar samt frågor ställda till texten (Kvale & Brinkmann, 2009). Enligt Widerberg (2002) är det av stor vikt att det bakom förståelse ligger en förförståelse, det vill säga en tydlig referensram inom vilken företeelsen betraktas (ibid). Detta perspektiv kan lämna utrymme för en breddad tolkning men även en fördjupad förståelse för informanternas personliga erfarenheter. Hermeneutiken förutsätter en empatisk förståelse inför människans handlingar och beteenden. Detta för att skapa ett ömsesidigt förtroende vilket resulterar i ett autentiskt möte med informanterna varpå vi lättare kan närma oss en gemensam sanning (Bryman, 2011). Enligt Kvale & Brinkman (2009) är kunskapen inom den hermeneutiska ansatsen vad som utgör relationen.

3.2 Förförståelse

Mitt feministiska engagemang har följt mig alltsedan jag som Beauvoir (1973) beskrev det blev kvinna och normerna blev nedslående trångbodda. Att skriva om kvinnoförtryck i mitt examensarbete är därför en självklarhet. En frågeställning jag förvaltar genom studien med fokuset riktat mot maskulinitetsnormer är om jag verkligen äger frågan i egenskap av att vara kvinna? Valet av syfte och problemformulering är delvis formulerade utifrån egna erfarenheter

av att blivit utsatt för sexuellt våld. Det är något som påverkat min grundläggande självuppfattning vilket kan komma att påverka min objektivitet i studien. Genom att studera nya sociala rörelser erfarenheter av förebyggande arbete mot sexuellt våld vill jag förstå den patriarkala blicken av sexuellt våld som förminskar och normaliserar det sexuella våldet vilket resulterar i att till och med den som utsätts normaliserar det och förövaren alltid är någon annan...

3.3 Val av forskningsdesign

Studien utgår från en kvalitativ forskningsansats och den empiriska kunskapen har samlats in via semistrukturerade intervjuer. Samtal är en elementär del av den mänskliga interaktionen eftersom vi i samtalet utbyter kunskap; om varandras erfarenheter, attityder, känslor och kontexten vi befinner oss i. Den kvalitativa forskningen ämnar tillföra en förståelse av informanternas världsbild och återskapa den för läsaren som om den närmast förekommer de vetenskapliga perspektiven. Vidare betonar Kvale & Brinkmann (2009) den kvalitativa forskningsmetoden som starkt präglad av informanternas kontextuella ståndpunkt där målet är att tolka meningen fenomenet skildrar. Den kvalitativa intervjun framställer den mellanmänniska dialogen som bygger på en struktur med ett konkret utformat syfte (ibid).

Syftet med denna studie är att genom en kvalitativ ansats utforska hur nya kritiska rörelser arbetar förebyggande med sexuellt våld. Detta har genomförts med kvalitativa intervjuer med representanter från nya kritiska rörelser som aktivt arbetar förebyggande med dessa frågor genom en förkovring i deras erfarenheter, kunskaper och perspektiv.

3.4 Datainsamling

All insamling av empiriskt material har samlats in genom semistrukturerade kvalitativa intervjuer med syftet att fånga fenomenet i respondenternas personliga kontext. Hämtat ur det socialkonstruktivistiska perspektivet av kunskap, utgörs empirin av det mellanmänniska utformande resultatet. Studiens resultat anser Bryman (2011) utgörs av det sociala samspelet mellan intervjuare och informant och genomsyras följaktligen inte av objektivitet. Empirin har samlats in genom fem semistrukturerade intervjuer varav fyra utfördes telefonledes och en vid ett personligt möte.

En intervjuguide (se Bilaga 2) ligger till grund för studiens semistrukturerade intervjuer. Enligt Bryman (2011) förser en semistrukturerad intervjuguide informanterna en frihet att själva styra samtalet dithän de anser relevansen för fenomenet föreligger. Inledningsvis fick informanterna besvara allmänna bakgrundsfrågor om sig själva och deras ställning inom organisationen. Intervjuguidens frågeschema har vidare baserats på fyra teman med underliggande frågor. Samma frågor har ställts till samtliga informanter. Vid tillfällen då det varit aktuellt har följdfrågor formulerats under intervjuens gång. Följdfrågorna kan då visa ansats till generella frågor till skillnad från en strukturerad intervjuform. Detta har bidragit till att informanterna mer dynamiskt kunnat svara på frågorna subjektivt i större utsträckning (Kvale & Brinkmann, 2014). Det har sedermera bidragit till en tydligare bild av informanternas erfarenheter och kunskap utifrån sin egen kontext samtidigt som följdfrågorna kan vara essentiella för att klarlägga eller synliggöra nya perspektiv (Bryman 2011). Slutligen har intervjuerna transkriberats, tematiserats och analyserats utifrån de teoretiska perspektiven studien vilar på.

3.5 Urval

Urvalet är strategiskt men utgörs även delvis av ett snöbollsurval. Syftet med ett strategiskt urval utgår från författarens avsikt att nå de informanter vilka anses vara mest lämpade att besvara frågeställningarna adekvat i relation till studiens problemformulering (Bryman, 2011).

Denna studie utgörs av kvalitativa intervjuer med informanter som arbetar aktivt inom nya sociala och kritiska rörelser med att motverka och/eller förebygga sexuellt våld. Detta för att skapa en överblick över arbetet som utförs på mikro-, meso- och makronivå. Urvalet är begränsat då informanterna tillsammans anses representera ett övergripande fält med den specifika kunskap och erfarenhet frågeställningarna förutsätter. Det för att uppnå en teoretisk mättnad i studien. Teoretisk mättnad uppnås när urvalet av det empiriska materialet är tillfredsställande i relation till studiens syfte (Bryman, 2011).

Urvalet av informanterna inbegriper att:

- Intervjupersonerna representerar nya sociala kritiska rörelser som aktivt arbetar förebyggande mot sexuellt våld.
- Intervjupersonerna representerar en organisation som är politiskt obunden.

- Intervjupersonerna representerar en inkluderande organisation som arbetar med respekt för kön, klass, etnicitet, sexualitet, funktionalitet och religiös tillhörighet.
- Intervjupersonerna har fyllt 18 år.

Informanterna ska själva kunna fatta ett adekvat beslut om att delta i studien utan att vara beroende av vårdnadshavares intyg. Urvalet av intervjupersoner är inte baserat på annonsering. Ett informationsbrev (se Bilaga 1) har skickats till organisationer och personer som valts ut för att kunna fylla studiens mättnad. Ett snöbollsurval utöver det strategiska urvalet ansågs lämpligt i avseendet att skapa de kontakter som verkar gemensamt för det ändamål kontexten förutsätter. Studiens består av fem stycken informanter från varierande organisationer med varierande arbetsområden vilket är en förutsättning för att synliggöra en bred bild av nya sociala rörelser mångfald och samtidigt uppnå en teoretisk mättnad. Informanterna har avidentifierats vid namn under transkriberingen men organisationerna har under samtycke skrivits fram då de tydliggör just bredden av arbetet och då syftet med studien inte är att kritisera eller granska informanterna, arbetet eller organisationerna i sig.

3.6 Presentation av informanterna:

- **Informant A:** Är en 24-årig kvinna som är utbildad medievetare och som snart även besitter en utbildning i beteendevetenskap. Hon är volontär, en så kallad ”nattkompis” inom *Nattskiftet* som arbetar centralt i Stockholm men även på musikfestivaler och på båt kryssningar där många unga vuxna rör sig. Informant A:s ansvarsområde i övrigt är att samordna volontärer, sprida information samt skapa trygghet och event för volontärerna utöver nattvandrandet. Initiativet till *Nattskiftet* uppkom efter ett en kvinna blivit våldtagen i samband med ett nattklubsbesök. En person som står nära kvinnan startade *Nattskiftet* tillsammans med nattklubben med syftet att skapa trygghet. *Nattskiftet* består nu av ca 150-200 volontärer, de för debatt, opinionsbildar, de föreläser bland annat om trygghet för vaktbolag och taxichaufförer. I kölvattnet av *metoo* har de tillsammans med en annan organisation startat initiativet *maskulint ansvar* som uppmanar killar och män till att vara delaktiga i förändringsarbetet med destruktiva maskulinitetsnormer och de uppmanar till civilkurage.
- **Informant B:** Är en 32-årig man som driver podcasten *Manligt & Skamligt* och instagramkontot under samma namn. *Manligt & Skamligt* är en podcast om maskulinitet, sex och relationer och syftet med podden är att föra samtal om manlighet

ur ett normkritiskt perspektiv i hopp om att samtalet ska föras vidare till andra män. Initiativet till *Manligt och Skamligt* uppkom som en följd av att informant B i samtal med sina kvinnliga vänner och bekanta och insåg att nästan samtliga delade historier om förtryck, kränkningar och orättvisor av det motsatta könet. *Manligt & Skamligt* är av informant B:s bidrag till jämställdheten och personliga resa för att förändra destruktiva maskulinitetsnormer.

- **Informant C:** Är en 41-årig man som är utbildad journalist och samtidshistoriker och har en ordförandepost i *MÄN för jämställdhet*. *MÄN* är en ideell feministisk organisation som startade 1993 med ett upprop i Svenska Dagbladet av män i styrelsen från Rädda Barnen som en aktion mot mäns våld mot kvinnor. *MÄN* arbetar aktivt med att försöka förändra destruktiva maskulinitetsnormer i syftet att mäns våld ska minska och visionen är en jämställd värld utan våld.
- **Informant D:** Är en 56-årig man som har en fil.kand i litteraturvetenskap och är samtalsledare för mansgrupper i folkuniversitets regi. Initiativet uppkom efter en föreläsning med *FATTA-man* vilket gav informant D en impuls att vilja göra en skillnad och tog den vidare. Samtalsgrupperna riktar sig till män oavsett ålder och målet är att förändra destruktiva maskulinitetsnormer från insidan av boxen och bidra till att män tar ansvar för sitt handlande oberoende av normer och själva stå för förändringen.
- **Informant E:** Är en 39-årig man som har läst universitetskurser om praktiskt filosofi, lösningsfokuserade samtal, livsåskådning och meningen med livet. Informant E är en av grundarna till *Huskurage* och projektledare för *Juventas ungdomsjour*. Informant E driver opinion, utbildar, marknadsför machokultur, samtalar om killars hälsa och bygger arbetsmetoder. Informant E och hans partner som är kriminolog och genusvetare och länge har arbetat med frågor om våld och sexualiserat våld kopplat till kön fick en ide' om hur man skulle kunna förebygga, förhindra och stoppa våld i hemmet genom att uppmana grannars civilkurage. *Huskurage* bygger på en policy om hur du ska agera om du misstänker att det förekommer våld hos din granne. *Huskurage* finns tillgänglig för alla och är gratis och är nu infört i ca 300 000 hushåll runt om i Sverige. *Juventas ungdomsjour* är en del av tre jourer i Södertälje kommun. Killjouren uppkom som ett initiativ från tjejjouren som under tio års tid arbetat med konsekvenserna av killars och mäns våld. Killjouren har en vilja att killar ska vara en del av lösningen.

3.7 Val av metod för insamling av empiriskt material

Insamlingen av studiens empiriska material har utförts genom semistrukturerade intervjuer med kvalitativ ansats. I utformandet av intervjuguiden (se Bilaga 2) är syftet med intervjufrågorna att beröra de fenomen studiens frågeställning och syfte kretsar kring. Parallellt ska intervjufrågorna utgå från informantens horisont där de frågor hen anser vara essentiella ska förtydligas och synliggöras. Intervjuguiden bör inte vara utformad på för solid grund då det riskerar hindra omistlig kunskap från att framträda under intervjuens gång. Trots att intervjufrågorna är förutbestämda kan övriga frågor skapa ett förtydligt uttryck vilket sedermera kan skapa nya perspektiv (Bryman, 2011). Intervjuerna har strukturerats med hjälp av ett frågeschema inom vilken frågornas ordningsföljd kunde omstruktureras under samtalet för att bidra med en flexibilitet inför samtalets dynamik. Under tiden intervjufrågorna ställdes kunde frågorna formuleras som om de vore generella till skillnad från en strukturerad intervju. Den semistrukturerade intervjuformen kan skapa en frihet för informanten att skapa sitt personliga uttryck (Kvale & Brinkmann, 2009).

Fyra intervjuer av fem har ägt rum telefonledes på grund av det geografiska avståndet till några av platserna där informanterna verkar. Att utföra en telefonintervju skapar andra förutsättningar än vid en direktintervju. Enligt Bryman (2011) är det viktigt att ha i åtanke att information som framkommer vid en direktintervju såsom exempelvis kroppsspråk och ansiktsuttryck uteblir. Författaren framhåller dock fördelen med att det kan vara enklare både att ställa och besvara frågor av känslig karaktär vid telefonintervjuer då den fysiska frånvaron kan skapa en större trygghet än vid ett direkt möte. Vidare anser Bryman (2011) att en direktintervju kan påverkas negativt på grund av faktorer som klass, etnicitet, ålder, kön synliggörs och därför riskerar ha en inverkan på intervjun men även intervjuarens närvaro då det föreligger en risk att informanterna svarar på intervjufrågorna på ett sätt som de förmodar att intervjuaren estimerar. Risken med att informanterna påverkas av intervjuarens personliga karaktärsdrag minskar i en telefonintervju (ibid).

Intervjuerna har att spelats in och transkriberats för att sedan tematiserats och slutligen analyserats utifrån de teoretiska perspektiv som presenteras i studien. Det material som inte ansågs vara relevant för denna studie är inte transkriberat utan har istället ersatts i egenskap av en notering. Övriga uttryck såsom exempelvis pauseringar har transkriberats i utvalda stycken då de kan tillföra viktig information för läsaren samtidigt som språket förmedlar en bild av informanternas uttryck. Den kunskap studien utgörs av präglas av ett socialkonstruktivistiskt perspektiv. Det vill säga att kunskapen har att skapats i relationen mellan författaren bakom

studien och informanterna. En sådan intervju vilar inte på en objektiv grund utan är snarast ett resultat av det sociala samspelet som uppstår vid intervjutillfället (Bryman, 2011).

3.8 Val av metod för dataanalys

Studiens empiri har analyserats utifrån en tematisk analysmetod. Den tematiska analysmetodens syfte är att utläsa vad som sägs under intervjutillfällena genom att utgå från centrala teman och subteman (Bryman, 2011). Utifrån dessa teman och subteman skapades dispositionen för analys. Teman och subteman fungerar som en skiss över vad författaren vill förmedla men det kan också vara det som sägs under intervjuerna som utgör teman och tvärtom som skapar skissen. Allt utifrån förståelse och trygghet med innehållet i texten skapas med hjälp av en tematisk analys helheten utifrån denna skiss. Widerberg (2002) hävdar att det krävs ett följsamt arbete med de teman som presenteras i intervjuerna för att inte riskera att motarbeta intressant och oväntad information. I en tematisk analys är kreativitet och flexibilitet av fördel (ibid). Analysen har utförts med ett tematiskt schema som baserats på intervjuguidens struktur och frågeställningarna där tydliga subteman skapats utifrån återkommande teman som framkom under intervjutillfällena. Varje tema besvarar respektive frågeställning varpå subteman skapats utifrån insamlad data. Ett underliggande tema är *#metoo* vilket är en återkommande referens under intervjuerna och beskriver även tidsandan. Det tematiska schemat har under analysen tydliggjort informanternas gemensamma perspektiv och mångfaldiga arbete med samma mål som bygger på olika drivkrafter. Initialt har manifesta och latent budskap analyserats och citat som används i resultatdelen har markerats i schemat och lyfts ut i under resultatet. Informanternas berättelser har slutligen analyserats och därmed besvarat studiens frågeställningar med hjälp av valda teoretiska perspektiv och tidigare forskning inom ämnet.

3.9 Etiska överväganden

Varje informant har inför intervjun muntligt tilldelats information om Vetenskapsrådets (2017) forskningsetiska principer. De etiska principerna innebär övergripande information angående datainsamlingens process, syftet med studien, hur empirin kommer att behandlas och kravet på konfidentialitet (ibid). Den sistnämnda principen innebär bland annat att informanterna har avidentifierats under transkriberingsförloppet med syftet att de inte kommer att kunna ta skada av att ha deltagit i studien, varken under studiens gång eller efter. Informanterna har avidentifierats vid namn men under samtycke har organisationerna skrivits fram och bedöms

inte kunna orsaka skada då syftet med studien varken är att kritisera eller granska informanterna eller organisationerna de representerar. Bryman (2011) berör även *nyttjandekravet* som innebär att den empiri som utgör intervjuerna enbart kommer att nyttjas avseende denna specifika studie. Vidare belyser författaren angående samtyckesprincipen, att respondenterna bör vara medvetna om att de närhelst de önskar kan avbryta sitt deltagande (ibid). Med anledning av de etiska övervägandena har respondenterna i studien fått lämna sitt samtycke. Detta efter att de delgavs de etiska riktlinjerna innan intervjuerna utfördes. Samtycket utfördes muntligt under intervjuerna. Samtlig insamlad data som utgår från intervjuerna har hanterats med varsamhet. Det sociala arbetets etik har en skyldighet att synliggöra maktdimensioner, förtryck och viktiga samhällsutmaningar i såväl lokal som global kontext (Ifsw, 2012). Studien belyser maskulinitetsnormer och sexuellt våld i både lokal och global kontext då problemet med sexuellt våld förekommer över hela världen. Resultatet har analyserats ur ett intersektionellt perspektiv då kön inte kan ses som en separat faktor oberoende av övriga maktfaktorer vilken tydligt framgår utifrån den insamlade empirin. Detta har skrivits fram i analysdelen.

3.10 Reliabilitet och validitet

Kvalitativa studier är problematiska i sin replikerbarhet då författaren bakom studien är instrumentet för såväl insamling av data men även i tolkningen av resultatet. Studien bedöms ha låg reliabilitet då resultatet är unikt för studien och baseras på unika informanter varpå det anses svårt att ånyo replikera precisa villkor (Bryman, 2011). Studien innehåller en tydlighet i utförande samt i analysens tolkning av insamlad empiri vilket bidrar till en analytisk generaliserbarhet (Kvale och Brinkmann 2009). Det gör att andra kan generalisera studien som teori eller hänvisning till hur nya och kritiska sociala rörelser arbetar förebyggande mot sexuellt våld samt vilka faktorer som anses ligga till grund för sexuellt våld. Då resultatet överensstämmer med tidigare forskning förstärks den analytiska generaliserbarheten. Studien anses uppnå hög validitet då den har besvarat frågeställningarna utifrån given ram och metod mätt vad som avses mätas (Bryman, 2011). Syftet med studien har varit att skapa en fördjupad förståelse utifrån informanternas kunskap och erfarenheter i relation till de givna frågeställningarna snarare än att skapa en kvantitativ generaliserbarhet varpå metodvalet bedöms vara adekvat.

4. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning inom området vilket senare kopplas till studiens att lyftas i relation till den insamlade empirin. Den tidigare forskningen utgår från kritiska teorier om genus och maskulinitet vilket kommer sammanflätas i studiens resultat och analysdel.

4.1 Radikalt socialt arbete

Under 1970-talet utvecklades den radikala sociala rörelsen som en följd av klasskampen i England. Tio år senare hade fokuset för radikalt socialt arbete förflyttats och kampen riktades då mot andra förtryckande faktorer såsom kön, sexualitet och etnicitet. Enligt Thompson (2009) har den utveckling som skett sedan 1980-talet inom det radikala och kritiska sociala arbetet skapat splittringar inom professionen då vi specialiserat oss på olika områden. Detta har bidragit till ett isolerat socialt arbete som sker på mikro-, meso-, eller makronivå istället för att enas i värderingar och kunskaper. Författarinnan framhåller att socialarbetare idag tjänar institutioner, politiker eller byråer snarare än de människor de strävar efter att hjälpa. Thompson (2009) beskriver att socialarbetare ingår i olika föreningar eller licensierar oss istället för att fokusera på yrkesetiken vilket hon hävdar resultera i att socialarbetare förlorar sina kärnvärderingar. Vidare har det även resulterat i att skapa hierarkiska system inom det sociala arbetet. För ett framgångsrikt socialt arbete bör vi istället utveckla kollaborationer för att uppnå gemensamma mål om ett arbete mot förtryck, för jämställdhet. Oavsett om arbetet sker på mikro-, meso-, eller makronivå uppmanar Thompson (2009) socialarbetare att delta i aktivism som en del av det sociala arbetet för socialt ansvarstagande och social skyldighet (ibid). När det talas om socialt arbete definieras det sällan som en rörelse för social rättvisa, mänskliga rättigheter, hållbarhet eller social reformering. Den stereotypa uppfattningen av att socialt arbete präglas istället av fördomar om byråkrati, ekonomiskt bistånd, placeringar av barn och som ett system för att förhindra att människor i utsatthet hamnar utanför samhället snarare än att det är en rörelse som arbetar med att motverka destruktiva strukturer och riktlinjer som reproducerar ogynnsamma förhållanden. Det kanske finns ett mått sanning i dessa stereotypa föreställningar. Som en reaktion på social orättvisa och ett engagemang att skapa förändring på alla samhällsnivåer har nya och mer radikala sociala rörelser uppstått bortom välfärdssektorn. De nya kritiska rörelserna för en bredare kamp bortom nyliberalismens inverkan och utgörs av en större mångfald vilket inte bara utvecklar utan även förstärker det sociala arbetet (Morley & Ablett, 2016). Begreppet radikal betyder att gå till roten vilket Thompson (2009) hävdar att socialarbetare behöver göra snarare än att låta styras av status och professionalism vilket har gjort socialarbetare till en del av problemet istället för att agera

socialt samvete. Det vill säga socialarbetare som yrke och rörelse har enligt författarinnan blivit en tjänst som främst arbetar för istället för med människor. Ett radikalt socialt arbete krävs mer än någonsin agera för social mobilisering i och med globaliseringens öppna marknad som förstärker ojämställdheter i världen. Klassklyftorna har ökat vilket föreligger som roten till många sociala problem vilket skapar ett större behov av radikala sociala rörelser. Thompson (2009) hävdar att socialarbetare har ett ansvar och en skyldighet att kämpa för social rättvisa och jämställdhet och framhåller att värderingarna för radikalt socialt arbete bör vara central inom det sociala arbetets yrkesetik.

4.2 Vilka är våldtäktsmännen?

Messner (2016) skriver i sin artikel som har titeln: ”*Bad men, Good men, Bystanders. Who Is The Rapist?*” om utvecklingen från när våldtäktsmannen beskrevs som en avvikelse vilket automatiskt kopplades ihop med överfallsvåldtäkter. Messner (2016) beskriver vidare hur kvinnorörelsen antagit kampen mot sexuellt våld ursprungligen med syftet att skydda och frigöra kvinnan medan fokus alltmer riktats mot männen som ägare av frågan. Det förebyggande arbetet har sina rötter bland ideella organisationer men som i och med krav på effektivisering och efterfrågan av evidens utvecklats till en mera standardiserad praktik. I den marknadsstyrda kontexten är fokuset på prestationer i form av effektivitet vilket riskerar resultera i kortsiktiga lösningar framför det förebyggande långsiktiga. Detta anser Messner (2016) kan försvåra det för de som arbetar med att motverka sexuellt våld då resultaten inte gör sig rättvisa i kvantitativa studier. Sedan tidigt 2000-tal definieras våld mot kvinnor som könsbaserat våld, vilket öppnar upp även för HBTQ-personer såväl som övergrepp mot pojkar och män. Professionella som arbetar med dessa frågor tycker att denna inkludering är en viktig utveckling, men samtidigt existerar en oro över att detta nya begrepp riskerar att osynliggöra det faktum att kvinnor fortfarande utgör den största gruppen som blir utsatta för sexuellt våld (ibid).

4.3 Forskningens förövare

Forskningen på förövare är inte enhetligt och sällan tvärvetenskapligt. Förövarforskningen utgår främst från sexuella och emotionella avvikelser vilket inte är samstämmigt med maskulinitetsforskningen som utgår från sociokultur och strukturer. Att våldtäkt studeras separat från fysiskt och psykiskt våld har kritiserats då det utgår från att problematiken skiljer

sig åt. Den kunskapen som finns om förövare grundar sig i regel på dömda förövare vilket också påverkar vilka som kan identifiera sig som våldtäktsmän. I kärleksrelationer mellan män och kvinnor förutsätts trygghet och intimitet samtidigt som forskningen entydigt visar att den farligaste platsen för en kvinna att vistas är i sitt egna hem. Samma forskning visar att den person som misshandlar, våldtar och dödar är mannen som kvinnan lever med. Denna kontradikt har studerats flitigt inom genusvetenskapen (NCK, 2010). Maskulinitetsforskningen framhåller vikten av att se sexuellt våld kopplat till den socialt konstruerade maskuliniteten (Connell, 2009, NCK, 2010).

4.4 Det hegemoniska systemet är konstant

En litteraturstudie av Fahlberg & Pepper (2016) har undersökt det tvärvetenskapliga fältet där maskulinitet som orsak bakom sexuellt våld beforskats. Syftet med analysen är att skapa förståelse för hur sexuellt våld används för att konstruera maskulina identiteter och maskulina etniska identiteter samt maskulinitet som tillstånd. Författarna finner tre gemensamma faktorer i litteraturen. Den första utgångspunkten är att sexuellt våld bidrar till att upprätthålla maskuliniteten som bygger på ojämlikhet, hierarkiska system, konkurrens och makt vilket återfinns i det hegemoniska systemet. Det konstateras även att sexuellt våld används som ett uttryck för att uppnå dominans då den måste vara konstant. Avslutningsvis anses sexuellt våld konstruera och befästa maskuliniteten i dess kontext på samtliga samhällsnivåer. Det gäller såväl mellan individer, som grupper och samhällen. Fahlberg & Pepper (2016) konstaterar att det krävs mera forskning inom det förebyggande arbetet mot destruktiva maskulinitetsnormer (ibid).

4.5 All maskulinitet spelar roll

Bowleg, Del Rio-Gonzalez, Holt, Pérez, Massie, Mandell & Boone (2017) uppmärksammar i sin artikel hur beteendevetenskapen och den sociala vetenskapen påverkar vilken kunskap som produceras. Författarna har undersökt forskning på svarta mäns sexualitet som utförts mellan år 1980-2016. I inledningen beskrivs detta som en del av *Black Lives Matter*- manifestet vars syfte är att uppmärksamma och protestera mot förtryck och rasism mot svarta människor i USA. Vidare beskriver författarna artikeln som ett led i *Black Lives Matters* med syftet att uppmärksamma att svarta liv spelar roll, svarta mäns sexualitet också är viktig. Artikeln visar på att forskningsfältet kring svarta mäns sexualitet utgörs av en rasifierad diskurs som utgår

från vithetsnormen där svarta män konstrueras som avvikande i relation till vita heterosexuella män. Författarna riktar kritik mot empirin som saknar intersektionell analys vilket enligt författarna resulterar i att rasifierade stereotyper förstärks och cementeras. Majoriteten av forskningen såg inte till vitt privilegium. Författarna framhåller i sin analys ett resultat som tydligt visar att empirin produceras utifrån okunskap om rasism, heterosxism och klassim. Den intersektionella analysen kommer ursprungligen från *Black feminism* vilket är en reaktion mot kvinnorörelsen som ofta beskrivs som ett globalt systraskap men i själva verket utgår från att kvinnor utgör en homogen grupp vilken exkluderar och förbiser det dubbla förtrycket mot exempelvis svarta. Vetenskapen utgår från vit heterosexuell diskurs där svarta män framställs som hypersexuella med ett riskbeteende där de är underrepresenterade i forskning om homosexualitet men framträdande i forskning som exempelvis rör sexuellt våld och synliggörs främst i 80-talets forskning på HIV och AIDS. Vidare fann författarna en diskurs där forskningen på vita fortfarande framställs som individualiserat medan svarta män snarast framställs som en homogen grupp där hudfärg saknade relation till exempelvis klass, etnicitet och religion. Författarna kritiserar ett exkluderande och rasifierat forskningsfält och lämnar avslutningsvis tio konkreta tips på hur vetenskapen kan utvecklas med ett intersektionellt perspektiv (ibid).

4.6 Mobiliserad våldtäkt

När universitetet i Oregon besegrade ett annat universitet under en fotbollsmatch överraskade de publiken med att fira sin seger med att sjunga ”No Means No!” för att markera sitt avståndstagande till en spelare i motståndarlaget som tidigare anklagats för våldtäkt. Pascoe & Hollander (2016) utgår från Connells teorier om att jämställdhet mellan kvinnor och män upprätthålls av ett hegemoniskt system och teorier om att sexuella övergrepp kopplas ihop med maskulin dominans över kvinnokroppen som en central del av könsgörandet. Författarna analyserar mäns ställningstagande mot våldtäktskulturen genom att ifrågasätta diskursen om att bra killar inte våldtar, vilket även kan vara ett sätt att förskjuta ansvaret för det sexuella våldet till andra. Pascoe & Hollander (2016) anser att samma unga män som engagerar sig mot våldtäktskulturen även försöker avskräcka sig från den genom att de identifierar sig som den goda killen som inte våldtar medan de samtidigt kan använda detta som en maskulinitetsresurs för att producera hierarkiska relationer mellan såväl män och kvinnor som män och andra män. Författarna framhåller i sin analys att genom symboliskt ta avstånd från sexuellt våld förstärks det som ett ickeönskvärt socialt beteende vilket å ena sidan både är historiskt och positivt

samtidigt som det även kan vara ett sätt avmaskulinisera andra män vilket snarare reproducerar det hegemoniska systemet. De föreslår att vi bör se på maskuliniteten i våldtäktskulturen som en mobiliserad våldtäkt där det främsta sättet vi kan arbeta förebyggande mot våldtäktskulturen är att arbeta genusförändrande (ibid).

4.7 Män kan förändra maskulinitetsnormen

Interpersonella attityder som utgör destruktiva maskulinitetsnormer kan anses vara roten bakom sexuellt våld. Dessa attityder har bara förutsättningar att fortsätta existera där attityderna sanktioneras av samhällets sociala system, myndigheter och rättsystem. För att skapa förändring av attityderna kring mäns våld mot kvinnor uppmanar Pease & Flood (2008) ett kritiskt socialt arbete som riktar fokus på dessa attityder såväl inom familjesystemet, organisationer, samhällsinstanser som övriga sociala kontexter (ibid). Enligt Connell (2009) är det samhället som bär ansvaret för att förminska eller förstora skillnaderna mellan kvinnor och män genom socialisation genom att fokusera på att förebygga mäns våld istället för att förbereda kvinnor på att anpassa sig efter mäns aggressivitet (ibid). En förutsättning för att förebygga patriarkala strukturer är att män är delaktiga i kampen mot förtryck. Förändring kräver en förståelse för problematiken och ett känslomässigt engagemang för kvinnoförtrycket för att ta ansvar, utmana och utnyttja sitt privilegium (Pease, 2016).

5. Teoretiska perspektiv

I detta avsnitt introduceras de teorier vilka utgör grunden för studiens analys. Med syfte att analysera och skapa förståelse för hur nya sociala rörelser arbetar förebyggande mot sexuellt våld kommer utgångspunkten att fokusera på teorier om den sociala konstruktionen av maskulinitet och sexuellt våld utifrån ett intersektionellt perspektiv.

Studien utgår från ett socialkonstruktionistisk perspektiv. Den socialkonstruktionistiska teorin baseras på uppfattningen att samhällen och kön skapas i såväl mellanmännsliga relationer som i praktiken samt att denna konstruktion påverkas av historia och kultur. Det socialkonstruktivistiska sättet att se på kunskap om världen skapas och vidmakthålls genom sociala förlopp och utgår därför inte från ett objektiva synsätt (Payne, 2008). Därför består studiens teorier av genusperspektiv, maskulinitet som analyserats ur ett intersektionellt perspektiv för att synliggöra ytterligare maktdimensioner. Som ett viktigt grepp för att

förtydliga fokus för studien utgår den genomgående av kritiska teorier och teoretiska perspektiv.

5.1 Kritiska teorier

I nuläget vilar det kritiska sociala arbetet på flera kritiska teorier såsom till exempel feministiska teorier, socialpsykologiska, postkoloniala och intersektionella teorier. Enligt Herz (2012) är kritiska teorier nödvändiga för att socialarbetare ska reflektera, pröva och ifrågasätta sin praktik och sin position. Herz (2012) hävdar vikten av kritiskt socialt arbete i en tid av individualiseringen och psykologisering fått alltmer fokus vilket riskerar att göra det sociala arbetets praktik statisk och kategoriserande. Det menar författaren är ett arbete som riskerar bortse från individens i relation till strukturella förklaringsmodeller. Kritiska teoretiker ställer sig skeptiska till ett alltmer individualiserat klientarbete med tillhörande individuella lösningar och anser istället att arbetet bör fokusera mer på strukturella analyser av individens problem. Detta då de sociala maktstrukturerna skapar ohanterbara levnadsvillkor för individen och målet för det sociala arbetet är att skapa en omfattande samhällsreformer med syftet att uppnå jämlika levnadsvillkor för samtliga. Det sociala förändringsarbetet bör enligt kritisk teori uträttas på såväl individnivå som strukturell nivå där syftet är att uppnå effekt på individen och med det slutgiltiga målet påverka strukturer som bidrar till förtryck och marginalisering. Kritiska teorier kan alltså bidra med reflektion kring positioner, strukturer och subjekt. För att undvika att reproducera och cementera förtryckande strukturer genom det sociala arbetets praktik framhåller Herz (2012) att genom ett kritiskt perspektiv se det sociala arbetets syfte som att omfördela makten inom strukturen. I tillägg är det även angeläget att reflektera och problematisera kring socialarbetaren och dennes praktik för att möjliggöra ett kritiskt socialt arbete. Det kan underlätta i processen för att kritiskt kunna granska hegemoniska ideologier och med det menar Herz (2012) att en förutsättning för att kunna se och tolka verkligheten utanför normen är att kunna distansera sig för att från en annan position reflektera över arbetet som utförs. Kritiska teorier ämnar också vidga ensidiga perspektiv där problemanalyser sker på enskilda nivåer. Författaren framhåller vikten av att utveckla metoder som kan tillvarata en flerdimensionell analys. (ibid) Kritiska teoretiska perspektiv är relevanta inom alla former av socialt arbete såsom exempelvis inom nya sociala rörelser och intresseorganisationer som positionerar sig i sådana perspektiv.

5.2 Genus

Studien utgår från ett socialkonstruktivistiskt perspektiv där kön skapas utifrån sociala strukturer. Genusforskning är ett samlingsbegrepp för forskning av feminism, kvinnor, män, HBTQ-teorier och jämställdhet. Under 1970-talet tillkom genusbegreppet inom den feministiska teorin med syfte att frångå det biologiska absoluta synen på kön där kvinnors underordning var förutbestämd och ställdes i ständig dikotomi till männens. Genus som social konstruktion blev genom den förändrade diskursen ett faktum. Genusbegreppet skapade motstånd till påståenden som permanentar kvinnans underordning i samhället. Likväl tycks det dikotomiska perspektivet återkomma även gällande de sociala egenskaperna där maskulina normer upprätthåller en kultur där exempelvis mäns sexuella erövringar anses vara naturliga. De dikotomiska föreställningarna oavsett om de är biologiska eller sociala riskerar att reproducera och cementera stereotyper (Connell, 2009). Postmodernisten och könsteoretikern Judith Butler (2007) kom under 1990-talet att förändra diskursen med sin normkritiska bok *Genustrubbel*. Enligt Butlers (2007) teoretiska perspektiv skapas könsakt utifrån ett hierarkiskt system där förståelsen ligger i att kön är dynamiskt och skapas och vidmakthålls genom gärningar, åtbörder och diskurs. På samma sätt konstrueras enligt teorin även klass, etnicitet och sexualitet vilket förutsätter ett pluralistiskt och dynamiskt angreppssätt. Handlingarna vi upprepar utifrån dessa föreställningar om oss själva påverkar hur vi lever våra liv men även hur normer i samhället skapas. Att kvinnor och män ses som dikotomier i samhället bidrar exempelvis till skapandet och upprätthållandet av normer kring sexualitet. Butler (2007) menar att det synsättet förstärker heterosexualitet som norm. Identiteten skapas över tid och påverkar individen utifrån en maktdiskurs snarare än inifrån oss själva vilket gör oss könade (ibid).

5.3 Maskulinitet

Det socialkonstruktivistiska perspektivet av genusteorier har genom forskning visat på problematiken med att se till hur kvinnor och män konstrueras i dikotomi till varandra. Kvinnorörelsens kamp om frigörelse och ett jämställt samhälle sådde fröet till genusforskningen. Anledningen bakom det beror solklart på att könsmaktsordningen globalt missgynnar kvinnor och gynnar män. Diskursen om könsakt bygger på en över- och en underordning där kvinnor är underordnade män (Raewyn Connell, 2008). Inom maskulinitetsforskningen har Raewyn Connells (2008) teori om en *hegemonisk maskulinitet* fått stort inflytande. Den hegemoniska maskulinitetsteorin baseras på att det inom maskuliniteten

finns strukturer vilka upprätthåller själva maskuliniteten. Detta innebär att se till maskulinitetens inbördes relationer vilka bygger på en samverkan mellan kultur klass och etnicitet. Maskuliniteten är dynamisk och anpassas efter sociala samhällsstrukturer såsom kulturella ideal och den institutionella makten. Det maskulina idealet följer sin kontext vilket också innebär att det är föränderligt och en grupp maskulinitet som är överordnat i ett sammanhang kan ersättas av en annan grupp maskulinitet i en annan kontext. Detta sker snarare genom ett kollektivt anslutande än individuellt. Teorin om den hegemoniska maskuliniteten garanterar och legitimerar mäns överordning i relation till kvinnors underordning. Med det menar Connell (2008) att trots att män inte positionerar sig ansluter de sig till en hegemonisk maskulinitet som drar fördel av sin ställning (ibid). Feministiska perspektiv söker inte enbart förklaringar i könsmaktsordningen som bakomliggande faktorer bakom ojämlikhetskapande system.

5.4 Intersektionalitet

Studien innehåller ett intersektionellt perspektiv med syftet att synliggöra flera dimensioner av makt och förtryck. Inte främst för att bortse från motsatsrelationen mellan kvinnor och män utan snarare med syftet att kunna analysera mera djupgående hur kön skapas i relationen till klass, etnicitet och sexualitet. I ett förhållningssätt där vi uppmanas att tänka i flera dimensioner tenderar vi att tänka på de olika dimensionerna som olika istället för att tänka flerdimensionellt. Det vill säga undersöka hur dessa dimensioner samverkar med varandra. Människors levnadsvillkor utgår inte från kategorin kön, klass eller etnicitet utan snarast i skärningspunkten, i intersektionen dessa i mellan (de los Reyes, Mulinari & Molina, 2012).

Brah & Phoenix (2014) anser att begreppet intersektionalitet ger uttryck för de skiftande, oreducerbara och komplexa effekter som uttrycks när flera faktorer såsom exempelvis ekonomi, kultur, politik, psykiska och faktorer korsar historiska sammanhang. Detta innebär att olika dimensioner i det sociala livet inte kan särskådas som separata fenomen (ibid). Intersektionell teori bedöms vara avgörande i analysarbetet för att få en fördjupad förståelse för hur olika maktdimensioner samverkar precis som författarna ovan framhåller.

6. Resultat och analys

I denna del presenteras resultat från informanternas berättelser om att arbeta förebyggande mot destruktiva maskulinitetsnormer och sexuellt våld. Berättelserna har analyserats och kopplats

till den tidigare forskningen och besvarats med hjälp av studiens valda teoretiska perspektiv. Utvalda citat ämnar förmedla en autentisk bild av informanternas arbete och deras kontext. Strukturen är baserad på det i metoddelen redovisade tematiska analys-schemat där rubrikerna utgör teman som besvarats under intervjuerna. Avslutningsvis kommer en sammanfattning av subtemat metoo redovisas vilket genomsyrat samtliga intervjuer och är en tydlig referens vilket speglar en central och aktuell samhällsfråga.

6.1. Social mobilisering

Thompsson (2009) hävdar att radikalt socialt arbete och social mobilisering krävs mer än någonsin och att aktivism bör vara en del av det sociala arbetet som över tid och till följd av nyliberalismen blivit för professionaliserat. Detta har bidragit till att socialarbetare förlorat kärnfrågan och kampen om social rättvisa och jämställdhet (ibid). Enligt en studie av Morley & Ablett (2016) framhålls vikten av nya kritiska rörelsers inverkan på det sociala arbetets utveckling. Social mobilisering som en reaktion på social orättvisa bygger på ett engagemang att förändra och förebygga destruktiva samhällsstrukturer utifrån olika plattformar och med fokus på varierande samhällsnivåer (ibid).

Ett exempel på ett sådant initiativ framkom under intervjun när informant A berättar om hur den ideella organisationen *Nattskiftet* uppkom efter att en kvinna blivit våldtagen på väg hem från en nattklubb i Stockholm. En person tog därefter initiativet för att i samarbete med nattklubben och mobiliserande krafter finnas på plats med syftet att trygga klubbmiljön i försök att förhindra sexuellt våld och våld. *Nattskiftet* består idag av ca 150-200 volontärer som arbetar på gräsrotsnivå, opinionsbildar, har event, föreläser om trygghet för exempelvis vaktbolag, och taxichaufförer och uppmanar till civilkurage. *Nattskiftet* finns på plats där många unga vuxna rör sig, i klubbmiljöer, på musikfestivaler och på olika kryssningsbåtar. *Nattskiftet* samverkar med andra ideella organisationer med liknande ändamål men med varierande strategier. *Nattskiftets* ledord är: *Civilkurage, säkerhet och trygghet*. Informant A beskriver detta samtidigt som hon lyfter den sociala mobiliseringens kraft:

I och med att vi är flera ideella organisationer så kan vi tillsammans påverka, få vår röst hörd lite till genom liksom makt, människor som har mer makt och kan bestämma så men just nattskiftet är ju väldigt mycket så att man vill rikta blicken till, till alla vi som utgör samhället att våga, att faktiskt våga ta sitt ansvar för att vara en medborgare som verkar för en urban allemansrätt där alla har möjlighet att få vara. Att få känna sig trygga (Informant A).

Herz (2012) belyser vikten av att kritiskt socialt arbete med syftet att bredda, stärka och reflektera över vad som saknas inom det sociala arbetes praktik och uppmanar till att arbeta lösningsfokuserat på olika nivåer. Citatet är ett exempel som tydliggör möjligheten med social mobilisering där initiativet från en person att arbeta förebyggande mot sexuellt våld från gräsrotsnivå kan bidra med förändringar på olika nivåer i samhället.

En förutsättning för att skapa rörelse är enligt Pease (2016) genom ansvarstagande för den egna delen av problemet samt tillgodose sig förståelse för kvinnoförtryckets komplexitet vilket även kräver ett känslomässigt engagemang. Vidare uppmanar Pease (2016) män att ta ansvar, utmana och nyttja sin position och sitt privilegium för att skapa en förändring. Ett tydligt exempel på det är när informant E och D beskriver var engagemanget för arbetet kommer från. Båda informanterna vittnar om viljan att göra en förändring av maskulinitetsnormerna, utifrån frågeställningen: Vad kan jag göra?

Aaah vad driver mig i mitt arbete? Du vet ibland när jag får den frågan så säger jag för att jag kan och jag sitter på så otroligt många privilegier som den man jag är som alltifrån att jag är vit, jag är hetero, jag är snart fyrtio, jag.. Och därför tänker jag att jag kan och att jag borde gör det jag kan.

Jag vet inte jag gillar ju Emma Watsons brandtal: om inte jag, vem? Om inte nu, när? Och sen har jag lagt till den egna twisten om inte här, så var? När jag är ute och pratar. För det är alltid någon annan, någon gång och någon annan plats och jag tror det är viktigt (Informant E).

Min känsla av att jag måste göra nånting kom efter en föreläsning som *FATTA-man* höll förrförra sommaren och jag blev väldigt tagen av den där föreställningen och jag och min fru... Eh vi pratade efteråt och så säger hon: Ja, men varför gör inte du nåt? Om inte du gör nåt vem ska då göra det? Så jag tog den impulsen (informant D).

Citatet ovan beskriver hur det kom sig att informant D tog initiativet att starta en mansgrupp. Föreläsningen informanten talar om uppmanar att börja förändringen av maskulinitetsnormen med sig själv. Syftet med mansgrupperna är att förändra och motverka destruktiva maskulinitetsnormer genom kunskap och medvetenhet. Mansgruppen är nu inne på sin tredje termin och har haft deltagare som är mellan 28-60 år. Connell (2008) bekräftar att det normbrytande beteendet ägs av män och att arbetet precis som informanten beskriver bör utgå från att alla män ser sig som en del av den förtryckande strukturen vilken möjliggör sexuellt våld.

Pascoe & Hollander (2016) framhåller dock att det maskulina ansvaret för att motverka sexuellt våld är komplext. De hänvisar till Conells teorier om ett hegemoniskt system som orsak till kulturer som skapar och upprätthåller kulturer där sexuellt våld möjliggörs av män. En anledning bakom detta menar författarna beror på att diskursen om den typiske våldtäktsmannen också bidrar till möjligheten att fransäga sig ansvaret till det strukturella förtrycket som tillåter kulturer av sexuellt våld genom att se sig som goda killar i relation till den andre, den riktiga våldtäktsmannen. Detta hävdar författarna vara en upprätthållande och reproducerande faktor för sexuellt våld i det hegemoniska systemet (ibid).

Här följer ett stycke om informant B som har startat podcasten *Manligt och Skamligt* och som även driver ett konto på sociala medier under samma namn. Manligt och skamligt berör teman om maskulinitet, relationer och sex där syftet är att arbeta från insidan och genom att dela med sig om sitt eget förändringsarbete med att synliggöra och motverka destruktiva maskulinitetsnormer också i hopp om att diskussionen ska väckas och få fäste bland andra män. Citatet beskriver om var initiativet till podcasten kommer från, om viljan att bidra till en förändring och om ansvarstagande:

”-Jag hatar alla män!”

Och jag förstod inte riktigt liksom... det resonemanget för jag är väldigt analytisk av mig så jag frågade om det inte är strukturen som du hatar och inte könet man? Men det var liksom, jag hatar alla män, men nånstans så efter mycket om och men så landade det i att jag måste ta distans från själva könet och bara liksom lyssna in på problemområdet och vad är det liksom vad är det som förmedlas och inte på att hon säger att hon hatar män. Mmm... Och så började en tanke och sen så, som tur var har jag både två systrar och väldigt många tjejkompisar och då började min... min liksom nyfikenhet så jag började ställa frågor i dom här grupperna och då fick jag ju höra att i stort nästan alla tjejer hade gått igenom samma sak, förtryck, kränkningar och orättvisor helt enkelt. Mm det var så det startade (Informant B).

Sammanfattningsvis beskriver informanterna en vilja att skapa förändringen i de rummen de utifrån sina positioner har tillgång till. De beskriver viljan att använda sina privilegier för att förändra destruktiva maskulinitetsnormer och strukturer vilka bidrar till förtryckande kulturer av våld och samtidigt ta ställning genom att bryta tystnadskulturen. Viljan att bidra till ett jämställt samhälle genomsyrar initiativen precis som Morley & Ablett (2016) beskriver kan reaktioner på social orättvisa skapa engagemang som litet i taget förändrar världen och endast kreativiteten begränsar arbetets utförande. Likt Morley & Ablett (2016) bekräftar Herz (2012) att nya kritiska sociala rörelser är viktiga för det sociala arbetets progression vilket informanterna bekräftar med kreativitet och engagemang.

6.2 Arbetet

Messner (2016) belyser i studien: ”*Bad men, Good men, Bystanders. Who Is The Rapist?*” hur kvinnorörelsen fört kampen mot sexuellt våld med fokuset på skydd och kvinnlig frigörelse. Författaren framhåller i studien att utvecklingen av det förebyggande arbetet mot mäns våld mot kvinnor snarast ägs av männen (ibid). Detta är något som bekräftas av Pease (2016) som hävdar att mäns delaktighet är avgörande för att motverka förtryck grundat på patriarkala strukturer. Connell (2009) hävdar att samhället avgör ojämlikheten mellan män och kvinnor genom valet att fokusera på förebyggandet av mäns våld snarare än varsko kvinnor att anpassa sig efter mäns våldsamma beteende. Ett exempel på det är informant E:s berättelse om hur Killjouren i Södertälje uppstod till följd av tjej- och kvinnojoursarbetet och ansvaret för killar och mäns fick ett förebyggande och motverkande fokus snarare än skyddande och frigörande.

Killjouren i Södertälje är en del av *Juventas ungdomsjour* och uppkom på initiativ av tjejjouren som under ett decennium arbetat med konsekvenserna av killars och mäns våld genom att möta och stödja våldsutsatta tjejer och kvinnor. Behovet att rikta fokuset mot problemet sattes sedan i rörelse och blev tydligt. Citatet som följer sammanfattar det tidigare forskning, maskulinitetsteorier och arbetet informanterna står inför:

Vi behöver jobba med förövarna och få fler killar att vara en del av lösningen (Informant E).

Vidare beskrivs arbetet på ungdomsjouren som är en del av en trejour vilken även består av kvinnojour och brottsofferjour. Jourerna har ett nära samarbete där killjouren försökte arbeta utifrån det systemskapsprogram ungdomsjouren riktat sig till unga tjejer. Det visade sig vara svårare att applicera det konceptet i killjouren både på grund av att det finns färre mentorer som söker sig till jouren och det är färre killar som söker det stödet. Här beskriver informant E hur det förebyggande arbetet mot destruktiva maskulinitetsnormer inom killjouren utvecklats:

Så vi har fått tänka lite annorlunda i vår verksamhet genom att dels har ju jag som kommer från ett mer, en idé om att vi behöver strukturella lösningar på strukturella problem så har ju jag velat jobba mer övergripande i kommunen. Med att få fler verksamheter att samverka med varandra men också med oss. Så jag har jobbat första 1,5 året med... Dels att vara ute i skolor och föreläsa för elever men också mycket att föreläsa för yrkesverksamma ute i kommunen om våldsförebyggande arbete. Ja, allt från fritidsledare till socialtjänsten, till idrottsklubbar och politiker egentligen. Så vi har varit på flera spår i jouren

men mitt spår har varit att vi behöver få den här frågan förankrat brett i kommunen för att den ska.. Lustigt nog bli mer precist helt enkelt. Om vi får fler att dela samma syn på våldsförebyggande arbete om det så är socialtjänsten eller ungdomsmottagningen eller fältarna eller fritidsgårdspersonalen så bidrar det till att vi också möter ungdomar på samma sätt eller... Att vår nolltolerans ligger nånstans i linje med varandra. Förståelsen för hur vi kan få bort och förändra attityder som i sin tur kan förändras på sikt (Informant E).

Morley & Ablett (2016) lyfter de mer radikala rörelsernas arbete spetskompetens som definieras av en bredd som sträcker sig bortom nyliberalismen som politiskt ekonomiskt system och dess påverkan på social välfärd. De kritiska sociala rörelserna representerar ofta mångfald och bidrar till utveckling samtidigt som det stärker det mer traditionella sociala arbetet (ibid).

Enligt kritisk teori bör ett socialt förändringsarbete uträttas både på och individ- och samhällsnivå för att skapa förutsättningarna för individen vilket följaktligen kan komma att förändra strukturerna genom en omfördelning av makt. Ytterligare kan kritiska teorier bidra till att socialarbetare reflekterar och omvärderar sin praktik samt möjliggör en utveckling för flerdimensionella arbetsmetoder (Herz, 2012). För att gynnsamt och framgångsrikt socialt arbete bör vi samverka för uppnå jämställdhet och motverka förtryck (Thompson, 2009). Ytterligare ett exempel på det är när informant C beskriver utmaningen i organisationens arbete. I citatet beskriver informant C utmaningen i det förebyggande arbetet och tillägger samtidigt att *MÄN för jämställdhet* har en övertygelse att det krävs ett brett, systematiskt och långsiktigt arbete för att minska våld och uppnå jämställdhet. Det är strategin som organisationen hela tiden eftersträvar med sitt förebyggande arbete mot destruktiva maskulinitetsnormer.

Alltså utmaningen såklart är hur växlar man upp? Hur mångfaldigt man..? Hur ser man till att en del av strukturen liksom, alltså att det blir en ny struktur helt enkelt som fångar upp allt det som leder till våld helt enkelt? Eh såhär det måste ju finnas i väggarna överallt liksom, på förskolor, i skolor och på arbetsplatser i riksdagen liksom på företag. Eh så hur får man till det så att det sitter i väggarna och blir en ny kultur och.. För att helt enkelt så att den kunskapen och dom metoderna och dom förändringsidéerna sipprar in i hela samhällskroppen kan man säga, det är väl den största utmaningen men också att man ska kunna göra det på olika sätt mot olika målgrupper så att den anpassas till målgrupper osv i olika delar av vårt liv liksom (Informant C).

Destruktiva maskulinitetsnormer som skapar förutsättningen för sexuellt våld vilar på interpersonella attityder och kan enbart fortsätta existera i ett samhälle som sanktionerar våldet. För att skapa en attitydförändring framhåller Pease & Flood (2008) vikten av att det förebyggande arbetet systematiskt måste riktas mer övergripande till organisationer,

familjesystem, relationer och samhällsinsatser (ibid). Informanterna har bekräftat dessa teorier. Sammanfattningsvis beskriver informanterna sitt arbete som ett bidrag till det förebyggande arbetet mot sexuellt våld samtidigt som de är överens om att det krävs breddade insatser, samverkan och tid för en förändring av maskulinitetsnormen.

6.3 Sociala faktorer och maskulinitet

Messner (2016) beskriver hur våldtäktsmän tidigare framställdes som en anomali och därav per automatik förenades med överfallsvåldtäkter. Enligt NCK (2010) uppvisar forskningsfältet som omger förövare en splittrad bild som domineras av dömda sexualbrottsförövare vilket påverkar vilka som kan identifiera sig som våldtäktsmän. Studien efterfrågar fler tvärvetenskapliga studier för att inte osynliggöra strukturell påverkan.

Lite såhär att den svenske mannen är jämställd av princip, vi är ett av världens mest jämställda länder och män är jämställda av princip och det kan dom få gå och slänga sig med också...

Jag tror att bilden av vad en våldtäkt, vad sexuellt våld och sexuella trakasserier är har ju förflyttats och jag tror mycket är bara av det här de senaste månaderna men även under tid så har det förflyttats till vad det faktiskt är. En våldtäkt och en våldtäktsman är inte en person som drar in nån i en buske som man får se... Eller ja det är det ju också men som man får se i film och som man får höra, som Hagamannen utan det är så mycket mer (Informant A).

Citaten ovan bekräftar synen på vem förövaren är som *den andre* och svårigheten att ta till sig att män är problemet men samtidigt lösningen. När informant A refererar till vad som hänt de senaste månaderna utgår hon från *metoo-rörelsen* och framhåller att det i kölvattnet av metoo mest troligt blir svårare att förskjuta problemet med sexuella trakasserier och sexuellt våld till andra män när omfattningen av kvinnors utsatthet blivit synliggjord.

Och så gömmer man sig bakom det och det tror jag också påverkar och att det finns nån form av tystnadsspiral i det där också och alla känner nån eller flera som blivit våldtagna men ingen känner en våldtäktsman så jag menar... (Informant A)

Enligt Fahlberg & Pepper (2016) är hegemonin konstant och upprätthålls bland annat tystnaden som informant A beskriver. Trots att den maktordningen är dynamisk beroende på social kontext så är det samtidigt också en orsak till att det sexuella våldet är konstant då det är ett uttryck för maskulin dominans (ibid). NCK (2010) riktar kritik mot en vetenskap som särskiljer

våldtäkt genom att den studeras separat från psykiskt och fysiskt våld. NCK (2010) belyser samtidigt att majoriteten av forskning visar på att den mest riskfyllda platsen för kvinnor att vistas i är det egna hemmet och den största risken att utsättas för våld är i en nära relation. I följande citat beskriver informant E om möjligheterna med det våldspreventiva arbetet med *Huskurage*. Citatet bekräftar liksom NCK (2010) svårigheten att särskilja olika typer av våld och dess omfattande konsekvenser då den gemensamma grunden utgörs av ett destruktivt normsystem:

Ju mer jag får veta om effekterna av att leva i hem med våld, alltså på kort och lång sikt att vi ser att Maria Wallin gjorde studier i Göteborg om man såg att 100% av dom killar, för det vara bara killar som var med i studien.. Eh men hon intervjuade killar i gängrelaterat våld och man ser att 100% av dom är uppvuxna i hem med våld och på en tio års period tror jag det är, så kostar en grupp om 15 personer, 8-15 personer i gängrelaterat våld samhället 140 000 000. Maria Wallin säger på sin föreläsning: ska jag stoppa det gängrelaterade våldet så måste vi först stoppa våldet i nära relation, eller våldet i våra hem (Informant E).

Informant E har tillsammans med sina partner som har en lång erfarenhet av att ha arbetat med relationsvåld och sexualiserat våld inom polisen och är utbildad kriminolog och genusvetare startat *Huskurage*. *Huskurage* bygger på en policy om hur du ska agera om du misstänker att någon far illa i hemmet. Policyn förbygger, förhindrar och motverkar våld i hemmet genom att uppmana grannars civilkurage. *Huskurage* finns tillgänglig på nätet, är gratis och finns i över 300 000 hushåll i Sverige. Informanten berättar att arbetet med *Huskurage* bygger på tre frågeställningar: *Hur*, varför och vad? Hur besvaras genom kunskap då alldeles för få har kunskap om hur utbrett våld i nära relation är statistiskt, hur många som barn lever i hem med våld, hur många barn som lever med missbruk och psykisk ohälsa, hur många utsätts för våld i nära relation dagligen, varje år och hur många som dödas i hemmet. Detta skapar legitimitet till varför du bör visa civilkurage. Den tredje frågan handlar om vad du praktiskt kan göra genom att sänka tröskeln och tydligt formulera hur du kan göra och påvisa att du genom att gå och knacka på grannens dörr faktiskt kan rädda liv. Citatet beskriver vad du enligt *Huskurage* ska göra om du ska göra när du misstänker att någon nära dig far illa och avslutar med att i sista stycket bekräfta det återkommande mönstret som samtliga informanter uppger vara nyckeln till förändringsarbetet, visa civilkurage och utgå från jaget:

Knacka på, knacka på och gå därifrån om det känns tryggare. Två: hämta hjälp, hämta fler grannar som kan bidra om det känns oroligt. Tre: ring polisen. Och att vi har gjort den ordningen handlar om att vi vill förändra normen och normen idag är att man kanske ringer polisen, kanske ringer en

trygghetsjour och sen gör man inte så mycket mer och det är ju för att vi skjuter ansvaret ifrån oss till en myndighet eller socialtjänst eller nånting sånt som vi tänker har ett ansvar sådär. Det vi vill göra med att sätta jaget först är att förändra normen så att fler tänker, vad kan jag göra? (Informant E).

Vidare berättar informant E om en om sin övertygelse att mycket av de destruktiva maskulinitetsnormerna återfinns inom idrottsrörelsen och om vikten av att utföra våldspreventivt arbete inom idrottskulturen. En machokultur som upprätthåller destruktiva maskulinitetsnormer relaterat till våld är återkommande i samtliga intervjuer. Citatet beskriver inledningsvis en anekdot från när informanten deltog i en föreläsning med jämställdhetskämpen Gertrud Åström och sammanfattar här den machokultur som representeras inom idrottsrörelsen och hegemonin som upprätthåller och cementerar våld:

Otroligt karismatisk kvinna! Eh jättespännande. Jag var på en konferens om idrotten och idrotten som arena för att förebygga våld eh och hon sa att man måste kolla på vissa saker och idrotten den är ju uppbyggd på samma normer i sin ytterlighet som samhället och det är att det finns en primär maktordning som är att män är i toppen och att alla andra män är slåss om den makten. Så alla män är utifrån den primära maktordningen överordnade kvinnor, så oavsett hur långt ner i den manliga maktordningen du är så som hittar du alltid en kvinna som är lägre än dig i maktordning. Och sen kommer den sekundära ordningen då där kvinnor förhåller sig till den primära maktordningen men alltid är i underordning av den och där tycker jag att Gertrud fångar också.. det hära, från hur det ser ut och där idrottsrörelsen är en motor i att just producera den maktordningen i allt från att titta på löneskillnader, titta på mikrohandlingarna, vem som får vilka träningstider, vem som får vilket mediautrymme, vem som får synas på annonspelare och varför? Så jag skulle ju säga att en stor del sexuellt våld i samhället är ju idrottsrörelsen, dels för att dom stereotypa manliga sociala statusverktygen är själva DNA:t för machokultur och det gör ju att den som har hög status är den som bemästrar själva hantverket machokultur bäst. Att eftersom att det finns en tystnadskultur eller kanske också tom en påhejande kultur som är strukturell, av mäns våld mot kvinnor så möjliggör ju det att kvinnor utsätts i den omfattning ni gör. Eh så jag vet inte om det där, blev ju ett i norra Europas längsta utlägg... (Informant E).

Citatet är i samstämmighet med Pascoe & Hollander (2016) studie som inleds med ett scenario från idrottsrörelsen som utspelade sig i samband med en fotbollsmatch mellan två universitetslag. Fotbollsmatchen avslutas med att det segrande laget sjunger ”No Means No!” i syftet att ta ställning mot en spelare som dessförinnan utpekats som våldtäktsman. Författarna utgår från Connells teorier om en hegemonisk maskulinitet och belyser komplexiteten med diskursen om den goda killen som tar avstånd mot sexuellt våld och framhåller samtidigt att detta kan användas som en maskulinitetsresurs vilken därför kan utnyttjas för att positionera sig mot såväl kvinnor som andra män. Författarna föreslår att vi istället ser på

maskulinitetsnormerna som en mobiliserad våldtäkt där det maskulina ansvaret bör fokusera på normförändrande beteenden då maskulinitetsnormen är roten till det sexuella våldet. Denna studie beskriver också hur män bär ansvaret för skapandet av normen och samtidigt äger den förändring som krävs för ett samhälle fritt från sexuellt våld (ibid).

Butler (2007) förtydligar det socialkonstruktivistiska perspektivet på könsgörandet med att könsmakten är dynamisk och upprätthålls av hierarkiska system vilka såväl skapar som upprätthåller normer genom handlingar och diskurs. Att manliga och kvinnliga identiteter ses vara dikotomier upprätthåller sociala beteenden såsom exempelvis att sexuella erövringar framhålls som maskulint beteende (Connell, 2009). Informant A ger ett exempel som bekräftar Connells (2009) påstående när hon beskriver synen på mäns sexualitet i motsats till kvinnors sexualitet:

Jag har funderat mycket på att mäns sexualitet är så himla frigjord när dom är små medan kvinnor inte får prata om det, för man får inte lära sig att det är ok riktigt och det hyschas med och det låter, det gör att män på ett annat sätt får låtas ta den platsen och det tror jag också spelar jättestor roll och jag vet inte... (Informant A).

Som representant för organisationen *MÄN för jämställdhet* instämmer informant B med tidigare forskning att omfattningen av sexuellt våld främst handlar om ojämställdhet.

Ja, men vi tror att det är framförallt frukten av ett ojämnt samhälle. Eh, jag att det är att samma sak där på olika nivåer liksom. Det handlar helt enkelt om en maktskillnad som finns mellan könen som grupp och att det kommer ned på individnivå. Så att det handlar om maktstrukturer, det handlar om kopplingen mellan män och våld och makt. Eh som hänger väldigt intimt ihop. Det handlar om maskulinitetsnormer där mäns sexualitet ska vara utåtriktad och erövrande och nästan aggressiv skulle jag vilja säga. Och tvärtom då för kvinnor liksom där det ska vara nånting man ska värma om och hålla på och på nåt sätt liksom... Sådär så att, det handlar om destruktiva maskulinitetsnormer också (Informant C).

Citatet besvarar delvis frågan om varför informant C tror att sexuellt våld förekommer i vårt samhälle i den utsträckning det gör idag. Det stämmer väl överens med Pascoe & Hollanders (2016) studie som understryker att sexuella övergrepp, framförallt inom den Västerländska kulturen är en central del av könsgörandet inom den hegemoniska maktordningen. Vidare hävdar Connell (2008) att maskulina ideal anpassas efter kontext vilket gör att den kan förändras och ersättas av en maskulinitet i ett annat sammanhang. Delaktigheten utgår från kollektivet snarare än individen. Detta innebär att du ansluts till den maskulinitet som tillgodogör sig din position som man (ibid). Under följande citat punktar informant B upp tre sociala faktorer han anser påverka maskulinitetsskapandet och jag låter det svara på tidigare

forskning om ett socialkonstruktionistiskt perspektiv på genus, en konstant hegemonisk maskulinitet och några framträdande och bland informanterna återkommande faktorer vilka utgör maskulinitetsnormerna:

Ja, asså vad som anses vara manligt, man ska vara stark, man ska vara tuff och man ska inte visa sårbarhet och man ska liksom hellre slåss, än å fäkta och fly liksom. Man ska, allt ska liksom.. Det är mycket prestation, det är tävlingsinriktat så från i stort sätt när man är i 7-8 års ålder så börjar den här kampen om att hävda sig och visa att man är den starkaste alfahannen i gruppen. Eeeh... och det tror jag har en enorm påverkan på relationer framöver och sociala grupper och sen har man ju märkt också ifrån egna erfarenheter och när man har läst studier och annat är att män i grupp.... Det blir ju ett annat sätt att liksom förhålla sig i den situationen med att det blir ännu mer att man pressar varandra att göra saker som är utöver sin comfort zone bara för att man ska liksom visa sig att.. Antingen att man vill vara en del av gruppen för att det är det som är kulturen i den gruppen eller att man vill visa att man är den starkaste personen i den gruppen så det är en väldigt stor påverkan.

Nummer två är uppfostran. Jag tror att vi redan i tidig ålder har fått med oss dom här programmeringarna i att män är som dom är. Asså, är man stökig så är man: typiskt pojkar är såna och den typen av jargong, och det tror jag påverkar väldigt mycket. Som kärlek börjar alltid med bråk och han är bara intresserad av dig, när man knuffas på skolgården. Det är klart att det blir normaliserat sen när man blir äldre också.

Eeeh men sen nummer tre är en väldigt stark röst i det hela tror jag, det är pornografin. Det tror jag har en enorm påverkan eftersom att porren har förändrats mycket de senaste åren och om man kollar på porr så ser man att det är väldigt.. Väldigt eeh.. Dominans. Dominant där mannen är dominant kvinnan och hon är alltid underlägsen på nåt sätt. Aaa men det är ju sexuellt ofredande, övergrepp i många av filmerna liksom så och då tror jag såklart att är man en ung kille som inte har så stor sexuell erfarenhet och porren är den enda faktorn man förlitar sig till är det klart man kommer att ha med sig det i sexakten och kvinnan i den, den unga tjejen har ju samma förhållningssätt för det är ju hennes erfarenheter är också porren så dom tror så det ska vara, att ha sex är att vara underlägsen mannen. Och mannens njutning är primärt och när vi har kommit då är vi klara. Då är sexet över och allt sånt där är ju också väldigt mycket från porren. Eeh så det tror jag också är en jättestor faktor till att det sen går över till att man blir våldsam i relationer och det här med att förtrycka känslor, det vet ju alla att ju mer du samlar på dig så mår du dåligt och eftersom att vi män inte tillåts då utifrån samhällsnormen att gråta, visa sårbarhet, prata känslor, sätta ord på våra känslor. Vi kan inte i stor utsträckning om man generaliserar och vad händer då? Jo, då samlar man allting inom sig och tillslut så går, så rinner bägaren över och det enda vi känner till då är att vi använder våld istället för liksom kommunikation. Så jag tror att det är en jättestor faktor (Informant B).

6.4 Det intersektionella perspektivets relevans i relation till sexuell våld

Informant A berättar om hur *Nattskiftets* nattkompisar pratar om vikten av att kunna lägga fördomar åt sidan men berättar samtidigt att de ofta får bevittna vakter som diskriminerar

utifrån etnicitet och sexuell läggning. I citatet beskriver informanten några exempel på vilket sätt hon tror att kön, klass, etnicitet och sexuell läggning har relevans för sexuellt våld:

Det handlar ju om, ja men ett intersektionellt förtryck på olika sätt man blir utifrån vad man blir stämplad som, så finns det personer som har problem och inte problem med vissa grupper och jag tror att det spelar jättestor roll vilka grupper man lyssnar på och vilka som får ta platsen att bli lyssnade på.. Eeeh.. Å.. Ja, det tror jag spelar stor roll att vissa människor är mer eller mindre utsatta tror jag... (Informant A).

Bowleg, Del Rio-Gonzalez, Holt, Pérez, Massie, Mandell & Boone (2017) kritiserar representationen inom det beteendevetenskapliga och sociala vetenskapens forskning då den är föga inkluderande eller flerdimensionell utan utgår snarast från en rasifierad diskurs som domineras av västerländsk representation med en stark vithetsnorm. Det är en forskning som författarna anser befäster stereotypa fördomar, förtryck och rasism (ibid). Socialvetenskapen syftar avspeglade realiteten vilket går att koppla till citatet ovan när informant A beskriver samhällsnormer som skapar *ett vi och ett dom* genom att informanten belyser vikten av vilka som får ta plats och bli hörda, vilka som är ett vi och vilka som är dom andra. Samma tema återkommer i löpande text genom avsnitt 6.4.

Syftet med Bowlegs et al. (2017) studie är att synliggöra och protestera mot strukturellt förtryck och rasism mot svarta människor i USA. Författarna utgår från *Black Lives Matters* när de synliggör hur svarta mäns sexualitet inom forskningen ses som atypisk och konstrueras i dikotomi till vithetsnormen. Vidare beskrivs svarta män saknas inom forskning om samkönad sex medan de framhålls inom forskning som rör sexuellt våld. Bowleg et al. (2017) beskriver ett vetenskapsfält där svarta män anses avvikande i relation till vita heterosexuella män vilka utgör normen och svarta män framhålls som hypersexuella personer med ett sexuellt riskbeteende. I detta citat exemplifierar informant A hur etnicitet har en påverkan på sexuellt våld vilket framhåller det Bowleg et al. (2017) beskriver i sin studie och sammanfattar och bekräftar samtidigt några av de normer som förtrycker och rasifierar.

Jag tror också att just etnicitet blir problematiskt i den anledningen att man ofta väljer att måla upp förövaren på ett visst sätt som kanske inte etniskt svensk, fast personen skulle kunna vara det. Jag tror det är ett problem att den gruppen får ta väldigt mycket av det. Sen är det självklart att minoriteter, människor tenderar ju att ha större problem med minoriteter och förtrycker dom.. (Informant A).

Connell (2009) beskriver problematiken med att se kvinnor och män som dikotomier, oavsett om det är ur ett socialkonstruktionistiskt eller biologiskt perspektiv då det befäster kvinnors underordning i relation till män. På samma grunder vilar ojämställdhet mellan könen vilket är roten till att mäns våld mot kvinnor förekommer i den utsträckning det gör (ibid). Destruktiva maskulinitetsnormer förekommer följaktligen från ett samhälle som sanktionerar detta genom bland annat myndigheter och rättsväsenden. För att motverka förtryck krävs det ett aktivt ställningstagande mot mäns våld mot kvinnor från samtliga samhällsinstanser (Pease & Flood, 2008). Informanterna C och E beskriver i följande citat problematiken med ett rättssystem som objektifierar och rasifierar individer utifrån strukturellt förtryckande attityder när de besvarar frågan om huruvida kön, klass, etnicitet och sexualitet har relevans vid våldtäktsfall.

Det visar ganska mycket att det spelar jättestor roll liksom att om man upplever offret på ett visst sätt. Det finns ju ett idealoffer och idealförövare kan man säga. Det gör det ju. Och det gör ju att det, man kollar på de fallen som tas upp. Det är ju oftare en person som, det är ju lättare för samhället i Sverige till exempel att döma män som inte tillhör majoritetssamhället liksom till, alltså man ser ju våld lättare på nåt sätt när man ser det hos andra. Skulle jag vilja säga om jag ska hårdra det liksom. Eh och samma sak där, en kvinna liksom.. Det är därför man ställer dom där, kvinnorna får frågor om deras sexliv eller vad dom hade på sig eller hur dom var liksom. Eh och det är därför det är lättare att fördöma eh liksom våldtäkt ute i en mörk gränd av en okänd liksom än en, av en kanske en pojkvän eller en kompis eller en man alltså... Och sådär och det finns ganska mycket som tyder på att det spelar jättestor roll liksom i hur, vilka som döms eller inte döms och hur hårt och sådär. Ja, det gör det ju. Det tror jag verkligen (Informant C).

Ja, herregud! Dels så tror jag att du i en mycket större omfattning såhär, Allan Wade och Linda Colt har gjort studier på våldsutsatta och det man har sett är att det är motstånd utifrån förväntad hjälp. I ett mikroperspektiv så innebär det att om jag blev överfallen i en park och det inte finns en människa i närheten om mellan mig och nästa bebyggelse så mest troligt så att jag inte gör motstånd när jag blir överfallen för jag förväntar mig inte att nån ska komma och hjälpa mig. Jag kan till och med hamna i det automagiska *frozen fright* som gör att kroppen släcker av och stänger av. I ett makroperspektiv, om jag lever i ett samhälle där jag har liten tilltro till polisen där vi då lever med en ide' om att vi klarar oss själva, polisen kommer ändå inte så dels så har jag snarare ett förakt än en tillit till polisen. Vilket kanske gör att vi inte ens anmäler när nåt har hänt för vi kommer ändå inte att få hjälp eller jag kommer ändå att bli diskriminerad utifrån att jag är en annan etnicitet, att jag kommer från arbetslöshet eller tom från ett område där polisen... Så det gör ju kanske att jag helt enkelt skiter i att anmäla, skiter i att vittna eh och sköter det själv (Informant E).

Bowleg et al.(2017) visar i sin analys en övergripande vetenskap som baseras på klassism, heterosexism och rasism. Ur feministisk teori vilket framhävs som ett globalt systraskap uppkom rörelsen *Black Feminism* som kritiserar feminismen som framställs och utgår från

kvinnor som en homogen grupp vilket negligerar dubbelt förtryckande faktorer mot exempelvis svarta människor. Författarna belyser hur diskursen inom vetenskapen framställer vita människor som individer medan människor som avviker från den heterosexuella vitheten konstrueras som en homogen grupp oberoende av sambandet till klass, etnicitet och religiös tillhörighet. För ett inkluderande och flerdimensionellt grepp om förtryckande faktorer framhävs relevansen av en intersektionell förståelse (Ibid). I första citatet synliggörs en maktdiskurs som utgår från en norm som rasifierar och samtidigt ser överfallsvåldtäkter som norm för sexuellt våld trots att forskningen visar att den farligaste platsen för en kvinna att vistas i är i sin egna hemmiljö av mannen hon har en relation med (NCK, 2010). Båda citaten framhåller vikten av intersektionell förståelse där förtryckande faktorer måste förstås som en del av sin kontext istället för att ses som ensidiga problemområden. Ett intersektionellt grepp krävs för att undvika att människor utsätts för rasism, sexism och klassism vilket förutsätts för att skapa ett mer jämställt samhälle.

Enligt Butlers (2007) genusteorier om könsmaktsordningen i egenskap av ett dynamiskt hierarkiskt system så skapas genus genom diskurs, handlingar och skillnader. Samma system som skapar kön går att avbilda i skapandet av klass, etnicitet och sexualitet som sociala konstruktioner. Dessa faktorer förutsätter sedermera en pluralistisk förståelse då de inte enbart påverkar våra vardagliga liv utan även de rådande samhällsnormerna (ibid). Enligt kritisk teori bör ett socialt förändringsarbete uträttas både på individ-, och strukturell nivå för att åstadkomma jämlikhet. Med en omstrukturering inom maktstrukturen minskar risken för kategorisering, marginalisering och en statisk praktik som reproducerar och cementerar stereotyper (Herz, 2012). I och med de stadigt ökande klassklyftorna i samhället kräver det sociala arbetet radikala inslag i högre grad nu, mer än någonsin (Thompson, 2009). I egenskap av representant för kritiskt socialt arbete beskriver informant E vilka kulturella faktorer han tror påverkar maskulinitetsnormerna i relation till sexuellt våld:

Jag vill ju med bestämdhet hävda i mitt arbete så är ju det som förenar oss mer hur vi gör eller att vi gör maskulinitet. Det gör vi ju oavsett kulturell kontext så lösningen skulle ju fortfarande vara att jobba med föreställningar och attityder om maskulinitet om det är män från mellanöstern och länder med.. Vad ska man säga, yngre fast mindre utvecklade patriarkala strukturer så skulle det fortfarande vara det vi jobbade med. Eh så för mig är det ju samma lösning oavsett om det är en liksom en familj från Munkfors, en bruksort i Värmland eller om det är en Östermalmsfamilj som bor på strandvägen sedan 100 år tillbaka för att man ärver av varandra.. Eh eller om det är en familj, eller om klan från ett land i mellanöstern som jag ska jobba med så är det fortfarande: hörni, vi måste prata om maskulinitetsnormer så skillnader finns det men samtalet skulle fortfarande vara samma sak (Informant E).

Sammanfattningsvis beskriver informant E att det finns kontextuella förklaringar bakom maskulinitetsnormen men belyser även att mäns våld mot kvinnor förekommer oberoende av kontext. Det genusförändrande arbetet är enligt Pascoe & Hollander (2016) vad som krävs för att förebygga och som man tar kampen mot sexuellt våld vilket informant E också bekräftar. Fahlber & Pepper (2016) beskriver att sexuellt våld brukas för att konstruera maskulina identiteter och är konstant, det vill säga ett uttryck för dominans som enligt hegemoniska teorier om maskulinitet strävar efter ett upprätthållande av hegemonin i respektive kontext. Ett exempel som överensstämmer med detta delgav informant C när han beskrev sin syn på maskulinitet som den dominerande faktorn för sexuellt våld:

Ja, alltså eh vi tror att, att just kön har en större... eller att allt det här samverkar på olika sätt och det är klart att det finns ganska mycket som pekar på att social kontext på olika sätt kan avgöra liksom om våld sker ute och sådär men det som vi vet är just att köns.. Gender based violence alltså är ju, är ju övergripande oavsett vilken kultur, etnicitet, religion eller vilken klass man tillhör liksom och vilken funktionalitet man har. Eh och det är därför dom mest våldspreventiva, dom bästa våldspreventiva metoderna som finns, som vi försöker använda oss av är ju dom som är genusförändrande (Informant C).

Informanterna är överens om att desto mer jämställt ett samhälle är desto mindre våld förekommer det och att kön, klass, etnicitet och sexuell läggning har en påverkan på maskulinitetsnormer men framhåller att sexuellt våld är ett globalt samhällsproblem som existerar oberoende av kontext. Informant C beskriver hur maskulinitetsnormen snarast är vad som förenar män mer än särskiljer men poängterar även att maskulinitetsnormerna behöver förstås av sin kontext:

Ja, men jag tänker att.. att.. Eh alltså, när vi pratar om maskulinitetsnormerna är ju också nån form av kultur. Det är lite så att... Vid olika sammanhang och olika tidpunkter så förändras ju någon slags kultur vi gör tillsammans. Alltså, vi tror ju på att det är en föränderlig sak. Det är inget, det finns inget essentiellt i det på nåt sätt liksom utan det förändras, och det är ju det egentligen man märker, att oavsett var man än kommer i världen så finns ju väldigt mycket av dom här av dom dominanta maskulinitetsnormerna på plats liksom och det är egentligen det som förenar oss mer än splittrar oss kan man säga och att patriarkatet finns ju i alla delar av världen. Eh.. Eh... Ehum så att jag tror ju även där att det är nästan tvärtom, eller tvärtom men en del av dom kulturella normerna är ju en del av dom maskulinitetsnormer som vi har och att som ibland liksom är övergripande oavsett. Men sen är det klart att det skiljer sig från grupp till grupp och från kontext till kontext och även över tid. Även i Sverige, att vara man idag är inte detsamma som att vara man i Sverige för tjugo år sedan till exempel och att vissa mansnormer är på ett sätt i Botkyrka där jag jobbar och är annat i

Östermalm där jag k äkar middag ibland. Det är klart att det p åverkas av sammanhang och klass också s åklart men huvud bilden är ändå att det är samma våld som sker i Botkyrka och i Östermalm alltså, mäns våld mot kvinnor till exempel. Det är fortfarande män som står för huvuddelen av våldsbrotten oavsett var man bor. S å att det är samma (Informant C).

Informant C visar genom citatet p å en intersektionell förståelse för maskulinitetsnormer som inte uppstår i ett vakuum och inte enbart kan kopplas till kön som ensidig orsak bakom sexuell våld, utan p åverkas av exempelvis kulturella faktorer, klass och etnicitet. Vidare beskriver informant E hur våldet blir en maskulinitetsresurs precis som Pascoe & Hollander (2016) beskriver i sin stude:

Men det är det väl också men det man brukar säga är att ju mer jämställt ett samhälle är ju mindre våld är det. S å skulle man titta p å det och säga att i Nacka är det fler jämställda relationer då är det också fler som har.. Vuxna i familjen jobbar, dom är utbildade, eh utifrån den iden s å skulle det vara mindre våld än i ett samhälle där vi är arbetslösa, utbildade och lever p å bidrag för det är mycket mer ojämnt s å det ger ju också någon slags... Ekonomi i våldet utifrån eeh någon slags.. Ekonomisk modell, har vi det sämre ställt, högre tryck, mer oro, mer otrygghet kring vår livssituation s å blir våld mer vanligt (informant E).

Kritiskt socialt arbete baseras p å s åväl feministiska, postkoloniala och intersektionella teorier vilket enligt Herz (2012) är avgörande för att socialarbetare reflexivt ska kunna bli varse om sin praktik men även sin egen och omgivningens positionering. Ett huvudsakligt mål med kritiskt socialt arbete är att synliggöra, förebygga och motverka förtryckande strukturer och marginalisering (ibid). Reyes, Mulinari & Molina (2012) belyser hur vi bör se könsskapandet i relation till andra förtryckande strukturer för istället för att se p å kön, klass, etnicitet och sexuell läggning som separata faktorer. Författarna förespråkar ett intersektionellt perspektiv då förtrycket uppstår där dessa maktfaktorer förenas, i brytpunkten. I citatet beskriver informant E hur olika förtryckande faktorer p åverkar den maskulina normen:

Ja, alltså tittar man p å dom här femton farligaste områden i Sverige som jag tror att DN släppte nån rapprt om No Go-zoner och allt s ånt, fem av dom finns ju i Södertälje och tittar man p å vad som speglar dom områdena s å är det ju hög arbetslöshet, eh dåligt integration, låg utbildning, lågt valdeltagande. Ja och det är ju väldigt tydligt att det är s å om man kollar ur ett maskulinitetsperspektiv om det är s å att normen i samhället säger att du ska vara en självständig och självförsörjande man med våldskapacitet s å blir det ju s å att du inte kan vara en självständig och inte heller en självförsörjande eller försörjande man s å blir ju våldskapacitet din främsta valuta i sitt kapital. S å det är ju då många, som jag upplever det, om jag inte kan få det jobbet, om jag inte är kapabel att skaffa mig en utbildning som ger mig det jobbet som ger mig en bil som ger mig socialt kapital s å kan jag åtminstone se till att jag kan sno mig din bil, skita i att jobba och peka finger åt utbildning (Informant E).

Detta bekräftar Fahlberg & Pepper (2016) som framhåller att sexuellt våld är en sätt att befästa maskulinitet och positionera sig mot såväl kvinnor som män. Vidare beskriver informant E på vilket sätt han tänker att faktorerna kön, klass, etnicitet och sexuell läggning har en inverkan på det sexuella våldet:

Om man skulle titta på sexuellt våld och kvinnors våld mot män så säger dom som jag har pratat med som har jobbat länge med.. Ja, våld i relationer är en stor skillnad när det kommer till kön är att kvinnor har fruktat för sitt liv. Det har i stort sätt aldrig eller sällan män gjort som har blivit utsatta. Så om en kvinna är utsatt för våld av en man så har hon i större utsträckning fruktat för sitt liv än en man som har varit utsatt av en kvinna. Så det har vart en väsentlig skillnad men också att det grövre våldet är betydligt vanligare från mäns våld till kvinnor. Kollar man på det samkönade våldet så finns det dels en svårighet att identifiera vad som är våld mellan två polare och våld i en samkönad relation för att det också finns ett stigma i samhället om att vara och leva i en samkönad relation. Så det är mycket svårare, det finns ett mycket större mörkertal i våldet i samkönade relationer. Det kan ju handla om att en polis kommer dit och utgår från att det är två polare som har slagits. Ja, vad händer här då? och så säger man inte: jag förstår att ni är ett par för att man själv tycker att det är jobbigt att man är den som outar två homosexuella eller bisexuella personer. Så det finns ju flera olika normer som påverkar mörkertalet i dom samkönade relationerna. Sen finns det ju också kopplat till maskulinitetsnormer så är det ju ett mörkertal bland utsatta män för det är ju inte särskilt manligt att bli slagen av sin partner vare sig du lever i en samkönad relation eller om du lever i en olikkönad relation, så har jag fått stryk av min tjej, flickvän, fru så kanske jag inte ringer polisen och berättar det och framstår som en tönt utifrån maskulinitetsperspektiv. Eh när det kommer till etnicitet så kan det ju finnas skillnader i om det är en hedersrelaterad kontext, då är det mer från ett kollektivistiskt håll där ett helt kollektiv där familjer och släkter kan ställa till det för varandra eller för individer (Informant E).

Detta är viktiga exempel som återigen uppmärksammar hur olika förtryckande faktorer uppstår i intersektionen och belyser här den heterosexuella normen men även normen om mannen som våldsutövare och inte offer vilket också är förtryckande faktorer. Exemplet visar även att våldets karaktär kan variera utifrån nämnda faktorer. Våld mot kvinnor definieras sedan början av millenniet som könsbaserat våld vilket innefattar våld mellan HBTQ-personer och våld mot pojkar och män. Professionella som arbetar med våld hävdar att det inkluderande greppet är essentiellt samtidigt som det föreligger en oro att det ska negligera faktumet att kvinnor är den mest utsatta gruppen som utsätts för sexuellt våld (Messner 2016). I citatet beskriver informant C dilemman i arbetet:

Ja, alltså dilemmat är ju liksom att om man engagerar män för jämställdhet så finns det såklart en risk för att även det tar bort fokus eller resurser från det akuta liksom som handlar om att ta hand om dom som är offer för våldet

direkt liksom, alltså det får inte vara på bekostnad av... Av det arbetet som till exempel kvinnor och tjejjourer gör. Eh, utan det måste vara en kompletterande och en annan liksom pott med pengar som måste komma till tänker jag. Men också på rent personligt plan tänker jag att män i sig är ju socialiserade att ha makt, att höras och ta plats och då.. Hur gör man det utan att det sker på andra kvinnors bekostnad liksom?

Det är ju också nånting vi måste hålla levande, den tanken. Det är mest en farhåga, jag tror inte att det varit så hitintills men det finns en farhåga tror jag...

Eller man måste alltid tänka på det i alla fall, tycker jag.

- Tror du att det är reellt på nåt sätt?

Det skulle kunna vara reellt. Just nu så verkar det inte så liksom men jag menar att dom resurserna som regeringen har skjutit till har ju varit liksom... Och dom förslagen som finns på bordet är ju ganska... Det arbetet har alltid fått mer pengar samtidigt som arbetet mot, det är fortfarande en väldigt liten del som går till just att förebygga våld med män men det blir ju mer och mer synligt och man ser mer och mer möjligheterna med det. Men som sagt på lång sikt kommer det att vara jättebra. Men på kort sikt är det som att det våldet sker fortfarande så vi måste fortfarande ta hand om som drabbas av det våldet så att.. Det får inte samhället glömma och jag hoppas inte att dom gör det men samtidigt måste man se hur vi förebygger det. Jag menar det är även kvinnojourer jobbar ju också förebyggande liksom och med män. Inte alla men många. Det är ju dom också medvetna om men som allt annat som kan gå i mode litegrann så måste man vara försiktig och eftertänksam och fundera på såhär... Hur resurser fördelas och såhär men som sagt sen är det bara att ta in resurser från andra delar, det är bara att involvera företag och låta dom betala. Jag menar, det är inte så att det inte finns resurser i vårt samhälle liksom. *Skratt. Det gäller bara att omfördela dom (Informant C).

Messner (2016) bekräftar i sin studie informant C när han beskriver hur det våldspreventiva arbetet har sitt ursprung i ideella rörelser men som på grund av nyliberaliseringens anspråk på effektivisering resulterat i en standardiserad praktik. Med fokuset på effektivitet och prestationer riskerar resultatet bli kortsiktiga lösningar snarare än långsiktiga och förebyggande lösningar. Då det förebyggande arbetet mot sexuellt våld inte kan uppvisa rättvisa kvantitativa resultat kan detta komma att försvåra det arbetet (ibid).

Samhällen och genus konstrueras enligt socialkonstruktionistiskt perspektiv i mellanmänniska relationer och genom handlingar som påverkas av historia och kultur. Sociala förlopp skapar kunskap om världen och utgörs därav enligt Payne (2008) inte av ett objektiva perspektiv. Brah & Phoenix (2014) framhåller hur man inte kan bortse från att faktorer som ekonomi, kultur, politik och psykiska korsar historiska kontexter och därför inte kan betraktas som enskilda faktorer. Enligt Butler (2007) är de handlingar och den diskurs som vi upprepar utifrån föreställningar om vad som definierar oss själva och de liv vi lever men är också en beskrivning på hur samhällsnormer skapas. Identitet skapas på så vis över tid främst från en maktdiskurs än

från oss själva (ibid) Avslutningsvis beskriver informant B hur kulturella faktorer är dynamiska och påverkar maskulinitetsnormerna men beskriver samtidigt ur ett socialkonstruktivistiskt perspektiv, hur kön, klass och kultur är dynamiska och samverkar samt hur enskilda faktorer är beroende av sin kontext för att förstås. Samtliga faktorer som bidrar till ett ojämnt samhälle är essentiella och frågan om att motverka våld kan därför inte genomföras till fullo utan att det sociala arbetet fokuserar på att uppnå jämställdhet mer övergripande:

Så.. det händer ju och det är klart att kulturen påverkas men som sagt vad är kultur? Och samhället är ju vi och vi skapar ju en kultur så att.. Därför så tror jag att den kan förändras och förhoppningsvis till det bättre så om kanske 30-40 år så har den generationen anammat en helt annan kultur i samhället och vi kommer inte att förstå vad som händer. Eeh.. *Skratt. Och det tycker jag är fascinerande, och sen kultur i olika länder är ju som vi också är väldigt medvetna om att... Sverige är ju ett av dom bättre länderna och därmed så kan man ju faktiskt fokusera på frågor i det här formatet jämfört med att försöka hitta mat eller husrum eller tak över huvudet eller vad det nu är. Det man inte har, då är det klart att man inte fokuserar på dom här frågorna för det är ju inte basbehoven om man ser till Maslovs behovstrappa, men måste ju först hitta nån form av trygghet och det har dom flesta i Sverige, inte alla såklart men generellt så är man ju trygg och det är ett tryggt land och då kan man liksom börja ta ett steg till, till att göra det till ett ännu bättre land och det är ju där vi är på väg åt tror jag (Informant B).

Enligt *The Statement of Ethical Principles* har socialarbetare en skyldighet att belysa förtryck och social orättvisa i såväl lokal och global kontext då de är tätt sammankopplade och (ifsw, 2012) vilket informant C besvarar genom att framhålla vikten av sammanhang relaterat till förtryck.

6.5 #metoo

Först så... när det väl kom upp, från när de här kom upp när Cissi Wallin och Lulu Carter som det började med just här i Sverige så släppte allt här, och då gick jag in i mitt facebook -flöde och jag bröt ihop. Jag satt i skolan och höll på med en rapport och jag sa till dom jag var med att jag var tvungen och gå ut och ta luft. Jag kände mig nästan kvävd. Fast jag visste att det mer eller mindre är så, så var det så svårt att se alla i min närhet att säga det här och det var tungt. Och i början tyckte jag att det var viktigt, jätteviktigt. Eeh att man vågade se att det var så vanligt. Och sedan blev jag såhär att jag hopas att det här inte bara är en vecka av en hashtag och sen så kommer det ebbas ut. Men sen så har det ju pågått och det är nya upprop varje dag, varje vecka och jag tror faktiskt att det här är. Jag sa faktiskt till en kompis att det här är så himla stort och häftigt att vi får stå i det här (Informant A).

I citatet beskriver informant A inledningen av *metoo-rörelsen* som startade i upptakten av skrivandeprocessen och precis som informanten beskriver så har en lavin av vittnesmål från kvinnor globalt synliggjort det strukturella problemet där sexuellt våld är normaliserat. Nya upprop och nya förslag på åtgärder, demonstrationer och nya initiativ från kritiska sociala rörelser har pågått sedan i oktober och rörelsen refereras till som ett paradigmskifte och en

revolution där ansvaret för sexuellt våld tydligt har övergått till mäns ansvar. Att frågan för förändring och ny medvetenhet nu är en del av vad som väntar efter *metoo* samstämmer samtliga informanter i. Hur det ska göras är vad informanterna hoppas *metoo-rörelsen* ska visa vägen för. Att sexuellt våld är ett viktigt samhällsproblem och har förtydligats av *metoo* och beskrivs här av informant D som ett maskulint ansvar för en genusförändring i förebyggandet av destruktiva maskulinitetsnormer:

Att vara man i den här kulturen, det är ungefär som att vara alkoholist. Det vill säga hen kan inte rå för att hen är alkoholist men hen är ju ansvarig för sina handlingar och bör ju försöka att inte förstöra sitt, sina barns och sin partners liv. Ungefär så är det att växa upp som man eller att vara man i en patriarkal struktur. Vi är väldigt djupt präglade av bilden av hur en man ska vara och det kan vi inte rå för men vi kan försöka förändra det så att vi inte skadar eller skrämmer kvinnor (Informant D).

Informanterna beskriver en sorg över varje kvinna som utsätts för sexuellt våld men samtidigt har *metoo* bidragit till en tyngd för arbetet mot destruktiva maskulinitetsnormer och sexuellt våld som de förespråkar. Informant E sammanfattar *metoo* och refererar till det som rösten vilken bar hela vägen till förändring vilket kan kopplas samman med *metoo* som ett kraftfullt uttryck för social mobilisering:

Ja, men på sikt så tror jag att *metoo-rörelsen* eh kommer minnas som ett paradigmskifte. Att det här var en röst som bar hela vägen till förändring. Min upplevelse är ju att för varje röst som säger: nej så är det inte så kommer det tio som säger: jo, såhär är det och det verkar ju faktiskt aldrig ta slut (Informant E).

Som tidigare delar av analysen påvisat och bekräftat med kritisk teori så förutsätter ett förebyggande arbete med syftet att uppnå jämställdhet ett gemensamt och brett grepp om förtryckande faktorer över hela samhällskroppen. Både informant C och E beskriver detta genom dessa citat:

I grunden så tror jag att det kommer att resultera i att vi får ett paradigmskifte liksom helt enkelt, att det blir ett före och ett efter *metoo*. Det tror jag verkligen inte att det kommer att ske av sig självt utan jag tror att då måste alla, än en gång hela samhället vara medveten om det och hålla det levande. Civilsamhället, politiken, företagare och så vidare så att jag tänker att nu har den här kunskapen, erfarenheten och verkligheten på nåt sätt sjunk.. Liksom kommit in i våra medvetanden, allas våra närstans offentliga medvetande, vårt gemensamma medvetande och då gäller det bara att jobba för att vi ska minska dom här *metoo*-berättelserna helt enkelt (Informant C)

Begreppet radikal betyder att gå till roten. Thompson (2009) uppmanar socialarbetare att göra

just det, gå till roten av problemen, mobilisera sig som en del av yrkesetiken och leva socialt arbete snarare än att endast tjänstgöra i dess ärende. *Metoo-rörelsen* och informanternas engagemang uppvisar exempel på det radikala sociala arbetet Thompson (2009) förespråkar i egenskap av såväl yrkesverksamma, ideellt eller avlönade och som en del av en progressiv rörelse.

7. Diskussion

Ambitionen med denna studie var att undersöka hur nya och kritiska sociala rörelser arbetar förebyggande mot sexuellt våld, vilka faktorer som påverkar maskulinitetsnormerna i relation till sexuellt våld samt vilken relevans kön, klass, etnicitet och sexualitet har för sexuellt våld. Utifrån insamlad data delades resultatet upp i fyra centrala teman vilka är: Arbetet och organisationen, sociala faktorer påverkan på maskulinitet, det intersektionella perspektivets relevans i relation till sexuellt våld och avslutningsvis ett subtema under rubriken: *metoo*. Fyra av studiens teman har analyserats genom kritiska teorier om genus, maskulinitet och intersektionalitet. Subtemat *metoo* har varit en återkommande referens genom intervjuerna och återspeglar den nuvarande tidsandan och har återgetts som en avslutande sammanfattning.

Vid formuleringen av frågeställningarna fanns en förställning om kritiska rörelsers påverkan som essentiella i utvecklingen av socialt arbete och den hegemoniska maskulinitetens effekt på sexuellt våld. Studiens arbete har utgått från att alla män är en del av den hegemoniska maskuliniteten men är inte en homogen grupp som kan särskiljas från sin kontext.

7.1 Sammanfattning av resultat

Resultatet i studien överensstämmer med tidigare forskningsresultat. Den första frågeställningen ämnar besvara hur nya sociala rörelser arbetar för att motverka sexuellt våld. Resultatet visar hur social mobilisering som en reaktion på social orättvisa och förtryck kan få positiva effekter för det sociala arbetets praktik. De nya sociala rörelserna arbetar med stor kreativitet och ett glödande engagemang som sträcker sig bortom nyliberalismens krav på effektivisering vilket öppnar upp för ett arbete som kan få effekter på lång sikt. Nya sociala rörelsernas engagemang arbetar för förändring utifrån olika plattformar vilket bidrar med en bredd inte bara i det egna arbetet utan kan även nå flera målgrupper och samtidigt stärka ett strukturellt förändringsarbete med den sociala mobiliseringens kraft. Studien lyfter fram nya sociala rörelsers arbete som är systematiskt och brett från gräsrotsnivå och på strukturell nivå

där den gemensamma målet är detsamma, att förebygga och motverka sexuellt våld.

Vidare besvaras vilken påverkan sociala faktorer har på maskulinitetsnormerna i förhållande till sexuellt våld. Resultatet framhåller med tydlighet destruktiva maskulinitetsnormer som orsak till det sexuella våldets omfattning. Maskulinitetsnormerna beskrivs vila på hegemoniska grund som sanktioneras av samhället i enlighet med Connells (2009) teorier om maskulinitet. Genom *metoo-rörelsen* har nu inte bara ett strukturellt problem synliggjort utan har även förtydligat det maskulina ansvaret för ett förändringsarbete som kan förebygga destruktiva maskulinitetsnormer och motverka sexuellt våld. Orsaken bakom sexuellt våld framhålls som effekten av ett ojämnt samhälle där maskulinitet, makt och våld är sammanflätade. Maskulinitetsnormen påverkas enligt studien av många sociala faktorer men de som framhålls som riskfaktorer med tydlighet är: upplevelsen av att ha vuxit upp med våld i familjen och våld är normaliserat, idrottsrörelsens machokultur vilken återspeglar den hegemoniska maskuliniteten i sin yttersta form, porrens påverkan som normerande för sexualitet, normen för mäns sexualitet som erövrande och aggressiv, normer som fostrar pojkar till att inte visa känslor och tystnadskulturen och ibland även påhejande kulturen som tillåter att sexuellt våld fortgår.

Studiens tredje frågeställning rörde relevansen av kön, klass, etnicitet och sexualitet gällande sexuellt våld. Informanterna beskriver att sexuellt våld förekommer i stor utsträckning oavsett kulturell kontext, etnicitet, religiös tillhörighet, klass eller funktionsvariation. Patriarkatet återfinns över hela världen och är snarast det som förenar män snarare än särskiljer. Maskulinitetsnormerna beskrivs som olika kulturer vilka är dynamiska och måste förstås i respektive kontext. Maskulinitetsnormen och våldet varierar beroende av exempelvis kulturell kontext och klass vilket framhåller att vi inte kan förstå maskuliniteten som en isolerad förklaring kopplad till kön utan det krävs ett intersektionellt perspektiv för att synliggöra flera maktdimensioner. Våldet däremot är det samma, det är fortfarande mäns våld mot kvinnor. När det gäller våldtäktsfall beskrivet ur en rättslig aspekt beskrev informanterna hur det finns idealoffer och idealförövare där exempelvis personer som inte tillhör majoritetssamhället döms hårdare av det Svenska samhället. Informanterna beskriver även hur det är lättare att döma en överfallsvåldtäkt än att döma en partner i en heterosexuell relation och beskriver även hur män och kvinnor ställs som dikotomier till varandra där kvinnor misstänkliggörs under rättegångar och får försvara sin utsatthet genom att tvingas besvara frågor exempelvis om sitt sexliv eller valet av kläder. Vidare påtalar studien förtryckande faktorer när det kommer till våld inom

samkönade relationer vilket antas orsaka ett stort mörkertal men även hur mäns våld mot kvinnor är grövre och kvinnor i större utsträckning fruktat för sitt liv medan män som blir utsatta för våld av kvinnor är stigmatiserade. En annan skillnad att ta hänsyn till gäller hedersvåld då det snarare är ett kollektivistiskt våld. Tidigare forskning visar på en farhåga med att arbeta med maskulinitetsnormerna i våldsförebyggande syfte då det krävs en omfördelning av resurser och risken blir att fokus riktas bort från de som utsätts för våldet. Detta bekräftades även under en av intervjuerna då informanten såg det som något vi bör ha i åtanke men poängterade att det långsiktiga målet kommer att löna sig samhällsekonomiskt och avslutade svaret med att resurser finns och att det bara krävs en omfördelning. Avslutningsvis besvaras den fjärde frågan med att belysa hur förutsättningarna för ett jämställt samhälle kan skilja sig avsevärt från andra delar av världen och framhåller att Sverige har möjligheten att behandla frågor av detta format till skillnad från ett land där frågan istället kan vara att skaffa mat för dagen eller husrum. Som The Global Agenda beskriver det så har socialarbetare en skyldighet att synliggöra förtryck ur ett lokal-globalt perspektiv (ifsw, 2012)

Subtemat metoo sammanfattas avslutningsvis då den utgjort en återkommande referens och skildring av tidsandan. Metoo beskrivs som ett paradigmskifte vilken kommer att kräva ett engagemang av män i synnerhet där förändringsarbetet av destruktiva maskulinitetsnormer måste ske på alla samhällsnivåer. Rörelsen framhålls påvisa det som tidigare ansågs vara avvikande beteenden som utfördes av ”andra män” vilket metoo-rörelsen synliggjort till ett strukturellt problem vilket omöjligt undgått någon. Informanterna beskriver att de har hopp om att metoo är en viktig social mobilisering som kommer att bidra till en förändring.

7.2 Metoddiskussion och förslag på framtida forskning

Studiens insamlade data tematiserades utifrån fyra teman och ett subtema. De frågor studien behandlat anser jag med fördel besvarats genom en kvalitativ metod då informanterna fått styra sitt utrymme vilket tydliggjort deras kunskap och erfarenheter. Samtidigt har den kvalitativa ansatsen bidragit till en större frihet och kreativitet i analysen och känns därför som ett adekvat metodval. Med mera tid hade studien kunnat vara mera omfattande eller snarast fördjupad men med den givna tidsramen och utifrån studiens fem informanter anser jag att studien uppnått teoretisk mättnad i relation till syfte och frågeställningar. Det breda spektrumet av olika kritiska rörelser har även bidragit till mångfaldiga perspektiv. I linje med samhällsutvecklingen, gällande jämställdhetsarbete och de pågående insatserna i förebyggandet av sexuellt våld anser

jag att det behövs ytterligare forskning och uppföljning om de nya och kritiska rörelsernas relevans för socialt arbete. Parallellt krävs en kritisk granskning av samhällsfunktionerna som sanktionerar sexuellt våld. Instämmande med de påståenden Thompson (2009) hävdar om att värderingarna som återfinns inom radikalt socialt arbete bör utgöra en central del inom det sociala arbetets yrkesetik.

7.2 Reflektion

Studien visar på hur radikalt och kritiskt socialt arbete bidrar med nya sociala rörelser vilka är oerhört viktiga för det sociala arbetets utveckling. Informanterna bekräftar ett mångfaldigt och fantastiskt arbete som inspirerar, som bygger på ett socialt engagemang vilket bidrar till en faktisk skillnad. De visar även på kraften av social mobilisering och ideella rörelser som en väg till förändring. Inledningsvis skrev jag om mina tvivel över om jag verkligen äger frågan om mäns våld mot kvinnor i egenskap av att vara kvinna och med studien i ryggen är svaret att så länge män inte äger frågan, gör jag det.

Referenslista

Beauvoir, S.D. (1973). *Det andra könet*. Stockholm: Geber.

Brah, A. & Phoenix, A. (2004). Ain't I A Woman? Revisiting Intersectionality. *Journal of International Women's Studies*, 5(3), 75-86

Brottsförebyggande rådet (2017). *Nationella trygghetsundersökningen 2016: om utsatthet, otrygghet och förtroende*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.

Bowleg, L., del Río-González, A. M., Holt, S. L., Pérez, C., Massie, J. S., Mandell, J. E., & Boone, C. A. (2017). *Intersectional epistemologies of ignorance: How behavioral and social science research shapes what we know, think we know, and don't know about U.S. black men's sexualities*. *Journal of Sex Research*, 54(4-5), 577-603.
doi:<http://dx.doi.org.proxybib.miun.se/10.1080/00224499.2017.1295300>

Butler, J. (2007). *Genustrubbel: feminism och identitetens subversion*. Göteborg: Daidalos.

Connell, R. (2008). *Maskuliniteter*. (2. uppl.) Göteborg: Daidalos.

Connell, R. (2009). *Om genus*. (2., utvidgade och omarb. uppl.) Göteborg: Daidalos.

De los Reyes, P., De los Reyes, P., Molina, I. & Mulinari, D. (2012). *Maktens (o)lika förklädnader: kön, klass & etnicitet i det postkoloniala Sverige : en festskrift till Wuokko Knocke*. ([Ny utg.]). Stockholm: Atlas.

Fahlberg, A., & Pepper, M. (2016). Masculinity and sexual violence: Assessing the state of the field. *Sociology Compass*, 10(8), 673-683.
doi:<http://dx.doi.org.proxybib.miun.se/10.1111/soc4.12397>

FN, Generalsekretariatet (2006) *Ending violence against women. From words to action. A study of the Secretary-General*. New York: FN.

Heimer, G.M., Björck, A. & Kunosson, C. (red.) (2014). *Våldsutsatta kvinnor: samhällets ansvar*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Herz, M. (red.) (2012). *Kritiskt socialt arbete*. (1. uppl.) Malmö: Liber.

International Federation of Social Workers (Ifsw). *Statemant of Ethical Principles* Hämtad 2017-12-17 från: <http://ifsw.org/policies/statement-of-ethical-principles/>

Kvale, S., Brinkman, S. (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Upplaga 2. I översättning av Sven-Erik Torhell. Lund: Studentlitteratur.

Mattsson, T. (2010). *Intersektionalitet i socialt arbete: teori, reflektion och praxis*. (1. uppl.) Malmö: Gleerup.

Meeuwisse, A. & Swärd, H. (red.) (2002). *Perspektiv på sociala problem*. Stockholm: Natur och kultur

Messner, M. A. (2016). Bad men, good men, bystanders: Who is the rapist? *Gender & Society*, 30(1), 57-66. doi:<http://dx.doi.org.proxybib.miun.se/10.1177/0891243215608781>

Morley, C., & Ablett, P. (2016). The renewal of critical social work. *Social Alternatives*, 35(4), 3-6. Retrieved from <http://proxybib.miun.se/login?url=https://search-proquest-com.proxybib.miun.se/docview/1918332796?accountid=12495>

Nationellt centrum för kvinnofrid (2010). *Antologi: sju perspektiv på våldtäkt*. (1. uppl.) Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Uppsala universitet.

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) – *Mäns våld mot kvinnor* Hämtad 2017-09-24 från: <http://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/mans-vald-mot-kvinnor-ett-globalt-perspektiv/>

Nationellt centrum för kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa: en befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala: Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK), Uppsala universitet.

Pease, B. (2016). Critical social work with men: Challenging men's complicity in the reproduction of patriarchy and male privilege. *Social Alternatives*, 35(4), 49-53. Retrieved from <http://proxybib.miun.se/login?url=https://search-proquest-com.proxybib.miun.se/docview/1918319637?accountid=12495>

Pease, B., Professor, & Flood, M., Dr. (2008). Rethinking the significance of attitudes in preventing men's violence against women. *Australian Journal of Social Issues*, 43(4), 547-561,524. Retrieved from <http://proxybib.miun.se/login?url=https://search-proquest-com.proxybib.miun.se/docview/216243209?accountid=12495>

Pascoe, C. J., & Hollander, J. A. (2016). Good guys don't rape: Gender, domination, and mobilizing rape. *Gender & Society*, 30(1), 67-79. doi:<http://dx.doi.org.proxybib.miun.se/10.1177/0891243215612707>

Payne, M. (2008). *Modern teoribildning i social arbete*. Stockholm: Natur och Kultur.

Regeringskansliet (2017) Hämtad 2017-12-17 från: <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/12/en-ny-sexualbrottslagstiftning-byggd-pa-frivillighet/>

SFS 2013:365. *Brottsbalk*. Stockholm. Justitiedepartementet L5.

Sverige. Socialdepartementet (2016). *Makt, mål och myndighet: feministisk politik för en jämställd framtid*. Stockholm: Socialdepartementet

Thompson, A. (2009). Radical social work in these contemporary times. *Journal of Progressive Human Services*, 20(2), 110-111. doi:<http://dx.doi.org.proxybib.miun.se/10.1080/10428230903301493>

Vetenskapsrådet (2017). *God forsknings sed* [Elektronisk resurs]. (Reviderad utgåva). Stockholm: Vetenskapsrådet

Widerberg, K. (2002). *Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Bilaga 1

Östersund 2017-10-21

Hej!

Mitt namn är Anna Leithe och jag är socionomstuderande vid Mittuniversitetet i Östersund. Under termin sex skriver jag min kandidatuppsats och vill då undersöka hur nya sociala rörelser arbetar förebyggande mot sexuellt våld. Jag har en tro att kritiska rörelser är viktiga för utvecklingen av socialt arbete och har en förhoppning att genom studien få ökad kunskap om hur arbetet mot destruktiva maskulinitetsnormer ser ut idag och vilka sociala faktorer som påverkar maskulinitet i förhållande till våldtäkt.

Studien kommer att ha en kvalitativ ansats då jag vill göra intervjuer med personer som representerar nya sociala rörelser och aktivt arbetar med förebyggandet av sexuellt våld med ett samhällsövergripande fokus. Därför efterfrågar jag ditt deltagande för en intervju. Du har valts ut för att du upplyser och inspirerar i kampen mot sexuellt våld och studien behövs för att stärka alla bidrag till det sociala arbetets utveckling.

Intervjun uppskattas ta cirka 45 minuter och mitt önskemål är att få genomföra en ljudupptagning av vårt samtal. Då studien utgår från forskningsetiska riktlinjer kommer du att aidentifieras i studien vilket innebär att ditt namn och övriga personuppgifter inte kommer att kunna härledas till dig. Insamlad data kommer inte vara disponibelt för obehöriga och kommer att förstöras efter studien genomförs.

Deltagandet i studien är frivilligt och du kan när som helst avstå eller avbryta ditt deltagande utan motivering.

Studien kommer att publiceras i DIVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet) genom Mittuniversitetet vid färdigställande.

Ditt deltagande i studien är betydelsefullt och jag är tacksam om du vill delta!
Kontakta mig gärna om du har frågor.

Författare: Anna Leithe, anle1402@student.miun.se

Tel: xxx-xxxxxxx

Handledare: Jessica H. Jönsson, JessicaH.Jonsson@miun.se

Tel: xxx-xxxxxxx

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

Bilaga 2

Intervjuguide

Frågeställning som ska besvaras:

Hur arbetar nya rörelser för att motverka och förbättra det förebyggande arbetet mot sexuellt våld?

Bakgrundsfrågor:

Vilken organisation representerar du?

Kön:

Ålder:

Utbildning:

Vilken ställning har du inom organisationen?

Kan du beskriva ditt ansvarsområde inom organisationen?

Organisationen:

Hur ser dina arbetsuppgifter ut?

Vet du varifrån initiativet till organisationen kommer från ursprungligen?

Vill du beskriva hur organisationen är uppbyggd?

Vilken målgrupp riktar sig organisationen till?

Hur gör ni för att nå den målgruppen?

Vill du beskriva vilka samhällsnivåer som omfattas ert arbete? (organisatoriskt, politiskt, opinionsbildning, genom organiserade grupper, individnivå eller en kombination?)

Har ni på er agenda att nå ut till allmänheten med information om ert förebyggande arbete och i så fall hur går ni tillväga för att uppfylla det?

Kan du berätta om organisationens samarbete med myndigheter, kommunala verksamheter och/eller andra organisationer?

Maskulinitet:

Vilka faktorer anser du bidra till att sexuellt våld och våldtäkt förekommer i den utsträckning den gör i vårt samhälle?

Kan du beskriva hur ert arbete mot destruktiva maskulinitetsnormer ut?

Skulle du kunna beskriva vilket arbete med maskulinitetsnormer som du tror skulle kunna minska det sexuella våldets omfattning?

Vilka andra sociala faktorer kan du se påverkar maskulinitetsnormerna?

Vilka kulturella faktorer kan du se påverkar maskulinitetsnormerna?

Intersektionalitet:

Vill du berätta om hur ni pratar om kön, klass, etnicitet och sexuell läggning i ert arbete?

Om ni gör det kan du beskriva på vilket sätt du tänker att kön, klass, etnicitet och sexuell läggning har en inverkan på det sexuella våldet?

På vilket sätt tror du att klass, etnicitet, sexuell läggning och kön har betydelse i våldtäktsfall?

Förebyggande åtgärder:

Vilka möjligheter ser ni med ert förebyggande arbete?

Vilka svårigheter står ni inför med det förebyggande arbetet?

Kan du beskriva om det finns några särskilda dilemman i ert arbete?

Vad anser du krävas för ett samhälle fritt från sexuellt våld?

Kan du berätta om vad du tänker att *metoo-rörelsen* kommer att resultera i på sikt?

Vad driver dig i ditt arbete?

